

Ályázat

Izr. Hitközség Sat főünnepre egy vall emes, iskolázott hang

בער מוסר

ezés szerint. Reflektár tetnek próbaelőadásr inoknál, ugyanide cím zati kérvények.

Dr. Friedmann Arpa ügyvéd, hitk. gondne

ni Imre hangverseny mofonhangverseny,ontos időjelzés, idjár

kir. I. honvédegyaloge ye.

Kedvelt operaáriák st hegedűverseny. 22

rammofón. 20.30: Tán

0: Grammofón. 12.5

0.45: Bugeano harm

escu-négyes. — 21.4

30: Szórakoztató zen

Irodalmi est. 0.30

Tarka zene-est. 21.3

Népszerű hangversen

Tánczene.

s zenekar kilenc szá

rsenye. Közben meg

esek előadása. Után

Jámbor állatok k

és ver-ck. 21: Hu

bert emlékest. 22.30

Vegyes zene. 20.

y c. operája. Ut

e.

Citera- és gitárze

n berlini zongoran

2: Dvorzsák Ruza

ak előadása.

rdetésech

deti havasi málnáb

almaszirup kisebb

gben kapható Bauer

Petrila-Lonea, judetu

raktárnak vagy üz

ó. Piata Unirii 20.

ánlkozik házvezet

ó, jól főz. Cim: Má

szám. ELizabeta ka

aktár, iroda. Malom

é orth. kóser vege

jesarnoka Reg. Fer

ucca) 10 szám alatt

XIII EVF. * SZAM 191 Cluj—Kolozsvar, 1930 szeptember 2 Kedd 5690 EV - ELUL 8

AN Uj Kelet az egyetemes erdeylt és bántái zsidóság politikai napilapja.

Ölkkelnk utánnyomását csak farrás megjelölésével enged meg.

Kéiratokat nem küldünk az megörzésükre sem vállal

BUDAPEST

KELET

ZSIDÓ POLITIKAINAPILAP

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Strada Baron L. Pop (v. Brassai-utca) 10. szám. Telefon: 9-77.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egész évre 1150 Lej Félévre 600 „ Negyedévre 320 „ Egy hónapra 110 „

KÜLFÖLDI ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek megfelelő pénznem). Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint vétetnek fel.

Szinaja, Varsó, Genf

Előbb Bukarestben és Szinajában, most Varsóban és a jövő héten Genfben önnnek össze a beteg Európa orvosai, hogy pontosan megállapítsanak a betegség természetét, a kórtüneteket és a gyógyítás módját, — ne adják be az orvosságot a betegnek. A szinajai és a varói konferenciát az a megfontolás hozta össze, hogy gazdasági nyomorúságunk már elviselhetetlen, tenni kell valamit, nehogy bekövetkezzék az összeomlás. Azok az államok, amelyeknek lakossága a földből, a föld terményeinek értékesítéséből él, kénytelenek észrevenni, hogy hovatovább nem lesz érdemes bevetni és megmunkálni a termőtalajt, mert minél bőségesebb a Természet állása, annál kevesebb remény van arra, hogy a mezőgazdasági termelésre felhasznált munka és tüke anyagi eredményeket hoz. A mezőgazdasági államoknak össze kell tehát fogniok és a kormányoknak és diplomataknak népeik közt érdekeit elébe kell helyezni minden más érdeknek, még az állami szuverenitás egy részét is fel kell áldozni, hogy közös blokkot alapítva egységesen kössenek olyan szerződéseket amelyek révén mezőgazdasági termelés rentabilitása biztosítható. A dolog nagyon egyszerű az ismételt konferenciákban meg is volt a hajlandóság erre a megértő együttműködésre. Gazda, ki kétségbeesetten jézted telt magtaradat, aki tudod, hogy a világon milliók éheznek s te meg nem tudsz vevőt találni búzádra, mégse a nénykedj, hogy Varsó után majd lesz az, amiből kifizetheted az adódat, ismét készülő gyermekednek megveheted a szükséges ruhát és könyvet. A szinajai és varói elgondolások valóra váltásának megakadályozza a politika, amely szó gyűjtőneve a nemzeti gyűlölködéseknek, féltékenykedésnek, hatalmi érdekeknek.

Briand és azok, akik a páneurópai gondolatot hirdetik, azt mondják, hogy a Európa meg akarja állni helyét a gazdasági és kulturális versenyben, a sok különböző nacionalizmust, a sok kímhatárt, a népek egymással szembe fordított és féltékenykedését kell megszüntetni, Európa azonos érdekű népeit és államait össze kell fogni, annak a tudására kell juttatni, hogy nem harcolniok hanem védekezniök kell egymás ellen. Nem összefogni szemben a nagy világgazdaságokkal, mint aminő az Egysült Államok és Oroszország, meg kell tehát ismétlni Páneurópat. Mert ha a mai Európa tovább folytatja kicsinyes házi pártvitáit, nem is kell megvárnia, míg a színes fajok fölébe keverednek, már előbb gazdasági és politikai rabszolgává lesz a tőkében és prosperitásban erősebb hatalmaknak.

Mikor 1908-ban a fiatal orosz cár a házi világbéke fabrikálása érdekében jött össze az európai államokat, Emile Faguet, a híres francia szociológus azt mondta, hogy nem lehet megcsinálni a világbékét, mert ez a gyengék jogának megszüntetése mellett a mult igazságtalanságait szentesitené és változhatatlanná deklarálja s olyan időpontban zárna be a történelmet, amelyben győzők és legyőzöttek vannak. Ma pedig Európa legyőzött államai sokkal fentartás nélkül közzé hívei a pacifizmusnak és a páneurópai gondolatnak, mint a győztesek. A szinajai államok tudják, hogy nem a határaktól függ egy-egy állam polgárai jóléte és boldogulása. A mai változatlanság és változhatatlan határok mellett is meg lehet csinálni Páneurópat, ha Európa ki tudna ábrándulni a hatalmi mámorból, a féltékenykedésből s lemondná vetni a tradíciók terhes nyűgét.

Enélkül mi csak szenvedjük a gazdasági nyomorúságot, amely megérlelte a Páneurópa-gondolatot, de kevés a reményünk, hogy majd legalább az unokáink megérik a gondolat valóra váltását.

Ötvenezer ember tüntetett szeptember 1-én Budapest uccáin

A budapesti rendőrség belelőtt a tüntető munkástömegekbe

Hat halottja és többszáz sebesültje van a sortüznek — A tüntető munkástömegek számos helyen véres közelharcot vívtak a karhatalommal — A munkásokhoz csatlakozott csőcselék kapukat tört fel, ablakokat zuzott be és több villát feldúlt

Véres szeptember elseje Budapesten

Budapest, szeptember 1. Napok óta nemcsak Magyarország közvéleménye, de a külföld is érthető izgalommal várta szeptember 1-ét, amikor is a magyarországi munkásság a rendőrségi tilalom ellenére, kivonult az uccára, hogy a munkanélküliség ellen tüntessen.

A budapesti rendőrfőkapitányságon tegnap, amikor már bizonyos volt, hogy a munkásság a felvonulást minden körülmények között megtartja, nagyfontossággal értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a karhatalommal utasításba adják, hogy a munkásság tömeges tüntető sétáját is akadályozzák meg. A karhatalom egyben utasításba kapta azt is, hogy a fegyveres beavatkozást kerülni kell.

A gáz-, víz- és villanyüzemet, valamint a többi közműveket éjszaka karhatalmi kirendeltségek felügyelete alá helyezték, hogy az üzemek működésének zavartalansága biztosítható legyen. Az egész karhatalmat éjjel két órakor riadószóval készen állták. A rendőrség páncélos gépkocsiai menetkészen várnak a Mosonyi uccai rendőrlaktanyában további parancsokra.

Tegnap délután és ma éjjel letartóztatásokat eszközölt a rendőrség politikai osztálya főleg azok sorából, akik az előzően lefolyt vörös napok alkalmával a munkásságot zavargások keltésére igyekeztek rábírni.

A kora reggeli órákban nyoma sem volt az izgalomnak

Ma a korai órákban Budapest még a rendes köznapi képet mutatja. Az uccákon nem lehet több rendőrt látni, mint más napokon. Később úgy kilenc óra tájban kezdődik meg gyalogos, kerékpáros és lovasjárdorok felvonulata, elsősorban a munkáslakta negyedekben. Már mindenki tudja, hogy a rendőrség nem fog tűrni felvonulást, gyülekezést, csoportosulást, sőt még tüntető sétát sem.

Felvonulnak a munkástömegek

Tíz óra körül a munkásság tervezett felvonulási útvonalain megjelentek az első erősebb karhatalmi kirendeltségek, de a csendőség és a katonaság ekkor még zárt helyeken lévő fontosabb központokban várta a további parancsokat. Egy negyed órával később hármas-négyes csoportokban érkező munkások a Nagykörút és a Király uccá kereszteződésénél nagyobb csoportba verődtek össze, de a lovasrendőrök közbelépése után az első érkezettek békésen szétoszlottak a mellékutcaiban. Ekkor már megkezdődött a munkások felvonulása Ujpest és Csepel felől is. A nyugati pályaudvar környékén még mindig kisebb csoportokban érkeztek az Oktogon felé és sehol rendező hangos szót sem ejtettek.

Háromnegyed tízenegykor a Dob és Hársfa uccáiban verődött össze mintegy 3-400 főnyi tömeg, de a lovasrendőrök itt is megakadályozták a további gyülekezést.

A felvonulási útvonalon mindenütt a kereskedők lehúzták redőnyeiket. Egy-negyed tízenegykor az Andrassy ut ligetföldi oldalának járdáin már több mint tízezer munkás gyülekezett össze. Payer Károly, Vanczák János és Kabok Győző képviselők gépkocsikon fel s alá kocsiznak s fegyverre intik a csendes tüntetés résztvevőit. Ekkor már ötvenezer ember tüntetett Budapest uccáin.

Az első összeütközés

Egy-negyed tízenegykor a Nagy köruton és a Rákóczi ut kereszteződésénél nagyobb tömeget szétkergettek s közben néhány igazoltatást foganatosítottak a Nemzeti Színház előcsarnokában ideiglenesen beállított rendőrőrszobában.

Az Angyalföldön a Hoffherr és Schrantz gépgyár előtt Ujpest felől jövő munkáscsoportok verődtek 300 főnyi tömeggé, akiket az eléjük küldött karhatalom szétzört. Hasonlóképpen jártak azok a csoportok is, amelyek Kispeszt felől érkeztek zárt sorokban mintegy háromszáz résztvevővel. A VII. kerületben ebben az időtájtban több szétosztás után négy embert le kellett tartóztatni, mert a közúti villamosok felborítására igyekeztek a gyülekezőket rávenni.

A tüntetők lapátokkal támadnak rá a karhatalomra

Félegykor a Városligetbe közeledő uccákban voltak összetűzések a rendőrséggel. Egy 46-os villamost a tömeg fel akart borítani és ablakait be is zúzta. Több utas a szilánkoktól megsebesült. A Dohány ucca 87 számú ház előtt a tömeg a rendőri felszólítás ellenére sem akart szétoszlani, mire itt is kardlapokkal oszlatták szét a tüntetőket. Frischhorn Jakab kőműves a fején súlyosan megsebesült. Kórházba szállították.

Néhány perccel később a városligeti gyermekjátszóterem 5-6 ezer ifjúnok gyűlt össze. A tömeg kényeret és munkát követelt s abcugolta a polgári kormányzatot. 100 lovasrendőrnek és tereautóknak érkezett gyalogos rendőrszakaszoknak kellett közbe lépniök, hogy a rend helyreállítható legyen. Az ifjúnok között közben kommunista röpcedulákat osztogattak.

Az Aréna uton és a Vilma királynő uton a közlekedés negyedóra megakadt. Az ifjúnok uccáira tömeggé verődtek össze, úgy hogy a közben eltávozott karhatalmi készültségeket újra vissza kellett rendelni a Városligetbe. A tömeg egy része az Aréna uton több leállított teherkocsiról leszedte a lapátokat s a lovasrendőrök lovait bántalmazni akarták, társaik pedig a teherkocsik rakományát szórták a földre. Több kritikus pillanat után a karhatalmi megerősítéseknek újra sikerült az ifjúnok tömegét a mellékutcaiba szorítaniök.

Az Andrassy ut végén tízezer felüli számba növekedett tömeg háromnegyed tízenegykor kilépett passzívításából és elkezdte az utat. Elkezdett hangozani „kenyeret, munkát” kezdtek követelni és abcugolták a burzsoáziát. A szociáldemokrata vezetők igyekeztek csendesíteni a tüntetőket és felszólították a tömeget az uttest elhagyására, de intervenciójuk nem járt eredménnyel. A tüntetők vasdarabokat és követeket kezdtek dobálni a karhatalomra, amely egyelőre nyugodtan reagált az inzultus kísérletekre.

A rendőrség áttakot vezényel

Déltájban egyszerre több helyen került rendőrrattakra a sor. A tömeg az Erzsébet köruton és az Oktogonon állandóan zajongott, munkát és kenyeret követelt, a jelenlegi rezsimet abcugolta s a karhatalom szétoszlásra irányuló felszólításainak csak vontatottan, vagy egyáltalán nem volt hajlandó engedelmessé válni. Ezért következtek be az utatok többé kevésbé komoly sebesüléssel. A tömeg mindkét helyen a mellékutcaiba sodródott.

A Városligetben is több ízben történt csoportosulások megakadályozása nagyobb és jelentékenyebb incidenst nem jelentettek. Déliben a munkásság özönlése még tartott.

Egyes villanegyedekből olyan hírek érkeztek, hogy a szervezett munkásságon kívülálló elemek több helyen kapukat törtek, ablakokat zuztak be és egyes villákat fel is dúltak. A két rendőrségi páncéloskocsit katonai különítményekkel együtt kirendelték a rendbontók ellen. Déltájban fél háromkor az Oktogon és a Városliget közötti városrész kivételével ugyszólván mindenütt helyreállott a teljes nyugalom. A közlekedési eszközök rendszeresen bonyolítják le továbbra is a közlekedést és azok a munkások, akik a pestkörnyéki városokból, Ujpest, Kispeszt, Pestszentlőrinc stb. jöttek be a magyar fővárosba, ekkor már vízszaindulóba voltak lakóhelyeik felé.

A karhatalom a városligeti gyermekjátszóter környékét és az Andrassy ut mellékutcait által határolt városnegyedet fel a Oktogon térig körülfárta. A tüntetés során számos kirakatüveget betörték és sok épület ablakait bezúzták.

Ujabb jelentés szerint déltájban három órakor a Városligetben összegyűlt tömeg áttörte a rendőri karhatalmat és a városligeti tó partján lévő Vajdahunyad vára felé igyekezett. A tömeg állítólag be akart hatolni a várba, hogy ott elbarrikádjassa magát. Mikor többszöri felszólításra sem akartak szétoszlani, a karhatalom parancsnoka sortűzet vezényelt. A rendőrség belelőtt a tömegbe, egy ember meghalt, többen megsebesültek.

Válságot robbantott ki a zsidó állam és a binacionális Nemzeti Otthon vitája

Weizmann benyújtotta lemondását, de az Actionscomitée nem fogadta el és felhatalmazta a rendkívüli kongresszus összehívására

A Mizrahi rendkívül súlyos támadásban részesítette Weizmannt, aki a Nemzeti Otthonban jelölte meg a cionizmus végcélját — Weizmann lemondott, de az Actionscomitée 24 szavattal 2 ellenében további maradásra bírta

Berlin, szeptember 1. Az Actions Comitée augusztus 27-i ülésén folytatták a politikai vitát, amelynek során az összes pártok képviselői állást foglaltak a cionista mozgalom aktuális kérdéseivel szemben. A radikálisok és a revizionisták élesen támadták a jelenlegi Executívét, a klal-cionisták Weizmann mögött sorakoztak föl, míg a Mizrahi keményeb és energikusabb taktikát követelt a vezetőségétől.

Lehet-e megegyezni az arabokkal

Brod rabbi (Mizrahi) volt az első szószó, aki az angliai Cowenell egyetértve, maximális cionista program felállítását követelte. Dr. Mayer Ebner biztosította az A. C.-t, hogy a romániai cionisták Weizmann mögött állanak. Ugyanilyen értelemben beszélt dr. Georg Halpern (Berlin). A következő szószók: Harzfeld (palesztinai munkáspárt) hangsúlyozza, hogy az arabokkal érintkezési pontokat csak gazdasági kérdésekben találhatunk, a Brith Salom azonban a közeledést nem könnyíti meg. Glückssohn (Palesztina) revizionista ellenes felszólalására válaszolva, Ri-

chard Lichtheim (a revizionista unió elnöke) kijelenti, hogy a cionista politika eddigi vezetésének rendszere összeomlott, a vezetőségnek tehát vissza kell lépni. A revizionisták kívánják azonnali a kongresszus azonnali összehívását s a cionista politikai akciósabadságnak az Agencével szemben való helyreállítását. Az arabokkal nem lehet megegyezni. Mi Palesztinában az angol hatalom alapján vagyunk, az arabok, mint politikai kollektívum e hatalom ellen vannak, tehát ellenünk is vannak.

Pozitív programra kell kényszeríteni Angliát

Alexander Goldstein, Korálnik (Amerika) és dr. Bileski (Németország) felszólalásai után az Aktions Komitée esti ülésén az executívé nevében Brodetsky professzor szállt szembe az executívé nevében az elhangzott kritikákkal. Az angol politika megítélésénél — mondotta — a pszichológiai momentumokat nem szabad szemelől téveszteni. Pasfield és Shiels, az angol gyarmatpolitika irányítói a Zsidó Nemzeti Otthon hívei. Simson rövidesen megteszi jelentését s mi

reméljük, hogy a kormány velünk együtt fogja megvitatni a jelentésből adódó javaslatokat. Arra kell kényszeríteni a kormányt, hogy pozitív programot adjon. Nem lehet az a tézist felállítani, hogy Angliának érdeke-e Palesztina felépítése, vagy sem. A zsidó Palesztinával kapcsolatos angol érdekeket keresztelhetünk olyan momentumok, amelyek gyöngítik ezeket az érdekeket. Hangsúlyoznunk kell, hogy 1930-ban más a helyzet, mint 1922-ben volt. A mi álláspontunk az, hogy az angol kormány elkövetkező javaslataiból csak azokat aceptáljuk, amelyek a mi munkánkat Palesztinában nem zavarják. Az Angliával szembeni állásfoglalásunk két véglete van. Feltétlen harc és feltétlen utánaengedés. Mi mindkét végletet viszszaütasítjuk. Angliával együtt kell működni a jövőben is, rámutatva ugyanakkor az angol nép és az egész világ előtt arra, hogy Anglia mandátumát nem megfelelő módon hajtja végre. A mi politikánk a két véglete között fekszik, ami kevésbé drámai és érdekes, azonban a gyakorlatilag megjárható utat jelenti.

„A zsidók és az arabok is egyenjogú államalkotó elemek“

— Nem igaz az, amit Grossmann mond, hogy Anglia hivatkozhatni fog arra, hogy az executívé tíz éven keresztül hallgatott. Mi nem hallgattunk, de minden lépésért és minden intézkedésért teljes energiával küzdöttünk. Mindenesetre tény az, hogy nyílt harcba nem bocsátkozhatunk. Legalább is kérdéses, hogy mi kelthet nagyobb benyomást: ha egész idő alatt zajos küzdelmet folytatunk, vagy pedig éveken keresztül türelmesen elviselelünk mindent s a döntő pillanatban azt mondjuk: ez így nem mehet tovább. Az egyetlen hatalom, amelyre mi harcunkban támaszkodhatunk, a mi Palesztinában elfoglalt pozícióink.

A cionista mozgalom végcélja

Weizmann professzor ezután a cionista mozgalom végcéljának taglalására tért át. A cionista világszervezet elnökének idevonatkozó kijelentéseit, amelyek döntő módon befolyásolták az Aktions Komitée további tárgyalásainak menetét, feszült figyelemben, halálos esendben hallgatták végig a jelenlévők.

— Stricker és mások azt hangoztatták — mondotta Weizmann —, hogy amennyiben nem fogjuk kiküldeni a zsidó államot, elveszítjük az ifjúságot. Annak tudatában, hogy ezzel népszerűtlenné teszem magamat, azt válaszolom erre: a zsidó állam sohasem volt öncél, hanem csak eszköz a célhoz. Sem a bázei programban, sem a Balfour-deklarációban nem áll semmi a zsidó állammól. A cionizmus tartalma az: jelentős anyagi vállalkozások egész sorát megteremteni Palesztinában és ezekre támaszkodva, egy autonóm zárt és produktív zsidó közösséget felépíteni. Lehetséges, hogy egyes vezető angol politikusok a háború alatt, amidőn még homály fedte a világot — gondoltak a zsidó államra. Midőn azonban a realitások napfényre jutottak, revidálták ezt a gondolatot. A mandátumban az van írva, hogy a Palesztina politikai célja a zsidó nemzeti otthon megeremtése Palesztinában. Az ifjúság velünk van. Lehetséges, hogy nem foglal helyet az Aktions Komitée — ezért akarok én helyet csinálni, hogy fiatalabbak jöhessenek és talán mások is követni fogják példámot. Ez azonban nemcsak nálunk van így, hanem az egész

világon, mert a háború egy egész generációt megsemmisített. Én mindenek ellenére állítom, hogy a legnagyobb és legjobb zsidó erőket a mi eszünk hozta mozgásba s hogy ezek az erők továbbra is teljes mértékben közre fognak működni a nagy zsidó teremtési lehetőségekben, ha ezeket a le-

hetőségeket a viszonyok valamennyire körülhatárolták is. Az én meggyőződésem szerint káros és nem politikai, ha olyan gondolatokat terjesztenek, amelyek őszinte hitvallások ugyan, amelyek azonban megnehezítik Palesztinában a mi munkánk továbbhaladását.

Az araboknak is épügy joguk van Palesztinára mint a zsidóknak

A Brodetsky professzor beszédével bezáruló vita során szönyegre kerültek az egyes pártvezérek szónokainak különböző megvilágításaiban a cionista mozgalom összes égető fontosságú és aktuális problémái. Az Actions Comitée tagjainak feszült érdeklődése közepette emelkedett szölyára most dr. Weizmann Chaim, a cionista világszervezet elnöke, hogy a felvetett kérdésekkel szemben ismeresse állásfoglalását s kifejtse nagyvonalában az Executívé politikai programját.

Weizmann mindenekelőtt is a cionista mozgalomnak a mandatárius hatalommal szembeni állásfoglalásáról beszélt. Sorra vette az egyes felszólalók idevonatkozó megállapításait.

— Terjedelmes memorandumot terjesztettünk a kormány elé — mondotta —, amelyben összefoglaltuk programmatikus követeléseinket. Az ellenzék szónokai nem tettek gyakorlati javaslatokat, egyetlenegy kivételével, hogy t. i. át kell adni nekik a vezetést. Nekem semmi kifogásom sem volna az ellen, hogy az ellenzék átvegye az executívét, ez azonban nem tőlem függ, hanem az Actions Comitéétől, vagy a kongresszustól. Az Executívé megtette a legnagyobb erőfeszítéseket, hogy a közvéleményt a mi eszménk számára megnyerje és az elmúlt évben igen sok új barátot nyertünk meg ügyünknek. Néha azonban még jó barátok is nehezen vehetők rá arra, hogy döntő lépéseket tegyenek

egy olyan ügyért, amelyet támogatni akarnak, mert állandóan igen sok más érdek és szempont játszik közre, amelyek felett mi nem rendelkezünk. Így történt meg, hogy barátaink minden fáradozásai ellenére is elhalasztották az alsóházban tervezett Palesztina-vitát. Igazságtalan az a szemrehányás is, hogy mi nem beszéltünk eléggé keményen az angol kormánnyal. Mi mindig teljes határozottsággal képviseltük ügyünket.

Heroikus gesztusok és reális lehetőségek

— Igen sok előttem szólónak semmi érzéke sincs a reális lehetőségek és tényleges lehetetlenségek iránt. Heroikus gesztusokkal képviselnek olyan nézeteket, amelyek egy misztikus hitből fakadnak. Grünbaum például felhív a haragra. Én is harcoltam, de mint felelős politikusnak tudnom kell, hogy egy harc végső koncepcióiban hová vezet. Gyakran kell tartani attól, hogy a mi küzdelmünk eredménye saját fejünkre fog visszahullani. Egyes urak azt hiszik, hogy ha valamely ügyes szónoki formulát találnak, akkor ezzel együtt az arabok is megszűnnek létezni többé. S ezeket a beszédeket később elbűnk tartják és a közvélemény ellenünk fordul. Ha Grünbaum valamely rendszer létezéséről beszélt, egy bizonyos mértékig igaza is volt. A rendszer abban állott, hogy amíg a lehetőség fennáll, vigyünk embereket Palesztinába,

A timisoarai kóser fiuinternátus nem üzlet, hanem altruista intézmény

földet vásároljunk, az embereket gyökereztesük meg a földön. Mindig mondtam, hogy mi elsősorban saját teljesítményünkre vagyunk utalva. Sok kellemetlen dolgot kellett elviselni, gyakran fogcsikorgatva, csak hogy munkánk folytatható legyen. Hét éven keresztül inkább pénzügyi voltam, mint politikai vezér, hogy ezt a teljesítményt lehetővé tegyünk. Az általunk megteremtett eszközök a zsidó ifjúság egy részének lelkesedése hozták létre azt, ami van. Nem történt meg minden, ami megtörténhetett volna. Talán, ha 250 ezer zsidó lett volna Palesztinában, sok rosszat el lehetett volna kerülni. Ha azonban a tényleges teljesítmények nem lettek volna meg, úgy még rosszabbul jártunk volna. A rendszer az volt: a zsidók maximumát minimális idő alatt az általunk felhozott eszközökkel megtelepíteni, az utunkba gördített minden nehézség ellenére is. És abban a pillanatban, midőn a rendszer lelke ellen merényletet követtek el, szükség szerien harcos álláspontra kellett elfoglalnom.

Az Angliával való konfliktus tragikumai

— Lichtheim azt mondta, hogy én bagatelizálok az Angliával való érdekközösséget. Nem hiszem, hogy ezt tettem volna. Én hiszek ebben az érdekközösségben, de igen sok angol azt az álláspontot vallja, hogy ezt az érdekközösséget más érdekek keresztelik és így történik az meg, hogy a gyakorlati politikában nem a mi álláspontunk az egyedül mértékadó. Meg kell értenünk, hogy Anglia is hihetetlen nehézségekkel küzd. Van abban valamelyes tragikum, hogy mi éppen a jelenlegi angol kormánnyal, amelynek vezető személyiségei mindig különösen közelálltak hozzánk, kellett konfliktusba kerülnünk.

Nem a mi bűnünk, hogy a Kelet feléledése sokkal gyorsabban végbement, mint ahogyan azt igen sokan elképzelték. Palesztinában ma egy felnövő, új arab ifjúság van, amely a maga nemében ép oly jó cionista, mint a miénk és nevéseges volna azt mondani, hogy mi ezt az erőt ignoráljuk és ebben a hitben elszáncoljuk magunkat. Nem szabad ugy beszélnünk, hogy az arabok azt érezzék, mintha nekünk azt mondták volna, hogy nekünk nincs Jogunk Palesztinára. Van nekünk jogunk és van nekik is. Mindkét nép egyenjogú államalkotó elemek képez. Így tehát együtt kell dolgoznunk s ha egyszer többségben leszünk, nem fogjuk őket majorizálni, mint ahogyan mi sem akarjuk, hogy bennünket majorizáljanak. Ez a mandátum lényege. Ha a mandátumnak ez a tartalma nem lett végrehajtva, úgy minden erőnkkel harcolnunk kell érte. Sajnos azonban, Pasfieldnek és Shielsnek alkalmat adtak annak kijelentésére: mi nem ígértünk nektek zsidó államot.

— Politikai vezetők számára nem könnyű dolog ily súlyos visszahatások és megfeszített munka után barátokhoz beszélni. Ami a jövőt illeti, nagyon helyesnek találom, hogy Simpson elé terjesztettük memorandumunkat. Nem tudom, hogy jelentése milyen irányú lesz. Talán kénytelenek leszünk küzdeni ellene. Esetleg aceptálni fogja nézetünket. Itt egyetlen lehetőséget kívánok csak vita tárgyává tenni. Amennyiben a legközelebbi tíz évben 30–40 ezer zsidó családot megtelepíthetünk Palesztinában, ez még nem a nemzeti otthon. Al lathatom azonban, hogy amennyiben ez megtörténik, úgy művünk hatalmas lépéssel jutott előre és munkánk megköszönhető. Nem irreális célokot kell felállítani, hanem a következő 5–10 évben gyakorlati programot teremteni.

Végezetül még azt mondhatom: Az angol kormány elé terjesztettük programunkat. Nem egyedül rajtunk áll ennek végrehajtása. Önök akár egy kongresszus, akár egy ideiglenes executívé útján, vagy más eszközökkel meg fogják próbálni kívánságaikat keresztülvitelét. Remélem, hogy ez sikerülni is fog. Ez azonban az angol kormány vizsgálataitól függ. Nem tehetek ígéreteket és azt sem mondhatom: ha engem választanak célhoz vezetem Önöket. Csak annyit mondhatok: az Önök tanácsával és segítségével a legjobb akarattal és lelkiismeretünk szerint minden lépést megteszünk és minden erőnkkel harcolni fogunk, hogy ügyünket előbbre vigyük.

Berlin, szeptember 1. Az Actions Comitée augusztus 27-i ülésén folytatták a politikai vitát, amelynek során az összes pártok képviselői állást foglaltak a cionista mozgalom aktuális kérdéseivel szemben. A radikálisok és a revizionisták élesen támadták a jelenlegi Executívét, a klal-cionisták Weizmann mögött sorakoztak föl, míg a Mizrahi keményeb és energikusabb taktikát követelt a vezetőségétől.

A Mizrahi láép az

Weizmann Chaim megígértük, — kijelentésem, hogy zsidó államhoz és galom előtt egy k zsidó közösség, eg megteremtésének. A plenáris ülés V felüggasztették. nyitása után B szág) a mizrahi olvasott fel, ame frakció nem ért zsidó állammól a éppen ezért vissz cionista executívé az executívével e vábbrá is lojalisa A mizrachista szenzációt kellett annál is inkább, Mizrahi eddig a tika feltételként nyilatkozott a jel pressziót keltette kitérése elkerülh még az is, hogy javaslatot terjesz ben azt tartalma szervezet Actions lammal kapcsolá ró véleményét val azért vált súlyos országi klal-cioni lidarisan jelente földi klal-cionista megegyedve Weiz és annak újabb vánta.

Weizma zsidó ál

A gyűlést félbe frakciók tanácsk. Az ülés megnyitá latkozatot olvaso lenti, hogy nem a „zsidó állam“ s egyébként is egy matikus fogalmat galom legközelebbi truktív, fejlődési megteremtése ma minden erővel k ezer zsidó fog él ez a zsidó közössé szórton élő zsidók hatásabb vonzóer fejlődés hatalmas vábhaladhatni. A radikálisok é tak fel ezután ny ok Josef Cowen nak szavazni, m viselői kijelentett dekelve a zsidó ál

Weizman rachi k gvaraza

A Mizrahi nev latkozatot olvaso rülbelül a követk mizrahi Weizma az értelemben ve közvetlen célul k a zsidó népet a z vezetni.

Weizmann azot dett és kijelentett telmezése nem fe nak. Miután pedi mögötte a többsé mozgalom politik landó, ha a politi sen tovább vezet tions Comitée abb hogy új vezetősé úgy hajlandó azo

Nyoleszá a költés

E nyilatkozat

AURORA HOCHMANN orf. zsidó

LEANYINTERNÁTUSA

megnyitlik Clujon szeptember 1-én Szentegyház u. 9.

Vallásos otthon, állandó gondos felügyelet. Használati nyelvek: német, francia. — Kifogástalan ellátás. Pedáns rend. Az intézet zene, nyelvek, iparművészet terén teljes szellemi és gyakorlati kiképzést nyújt. Bejáró növendékeknek is.

Ritmikus torna. Prospektus díjtalan. Iskolai előkészítés

Weizmann nem tartja aktuálisnak a zsidó állam fogalmának a tisztázását

Berlin, szeptember 1. Az eredeti program szerint az Actions Comité üléseinek csütörtökön, augusztus 28-án véget kellett volna érni, mert 29-én már kezdett vették a Jewish Agency adminisztratív komitéjének ülései. Weizmann professornak csütörtök éjjeli nagy ülése és az azt követő vita azonban a péntek hajnali órákba húzódott be, anélkül, hogy A. C. munkálatait befejezte volna. Eppen ezért elhatározták, hogy az adminisztratív Komité üléseire való tekintettel a tanácskozásokat felfüggesztik és azokat szombat este folytatják. Az elválasztás oka az a váratlanul kibombant vezérválság volt, amelyet Weizmann csütörtök éjjeli beszéde idézett elő, amely azonban csak 24 óráig tartott.

A Mizrahi bejelenti, hogy kilép az Executívéből

Weizmann Chaim — mint fentebb megírtuk, — kijelentette nagy politikai beszédeiben, hogy nem ragaszkodik a zsidó államhoz és hogy a cionista mozgalom előtt egy konstruktív és autonóm zsidó közösség, egy zsidó nemzeti otthon megteremtésének kell célként lebegnie. A plenáris ülés Weizmann beszéde után felfüggesztették. Az ülés újból való megnyitása után Bród rabbi (Lengyelország) a mizrahi nevében nyilatkozatot olvasott fel, amely szerint a mizrahi frakció nem ért egyet Weizmannnak a zsidó államról alkotott felfogásáról s éppen ezért visszavonja képviselőit a cionista executívéből, hajlandó azonban az executívével és dr. Weizmannal továbbra is lojálisan együttműködni.

A mizrahisták deklarációja nagy szenzációt keltett az A. C. tagjai között, annál is inkább, mert mint ismerete, a Mizrahi eddig a hivatalos cionista politika feltétel nélküli támogatója volt. A nyilatkozat a jelenlevőkben azt az impressziót keltette, hogy a vezérválság kiterjedése elkerülhetetlen. Ehhez járult még az is, hogy Josef Cowen (Anglia) javaslatot terjesztett be, amely lényegében azt tartalmazta, hogy a cionista szervezet Actions Comitéja a zsidó állammal kapcsolatosan az elnöktől eltérő véleményt vall. A helyzet különösen azért vált súlyossá, mert míg a németországi khal-cionisták Weizmannal szolidarisnak jelentették ki magukat, a külföldi khal-cionisták egyrésze nem volt megelégedve Weizmann nyilatkozatával és annak újabb megformulázását kívánta.

Weizmann nem hajlandó a zsidó államról beszélni

A gyűlést félbeszakították s az egyes frakciók tanácskozára vonultak vissza. Az ülés megnyitása után Weizmann nyilatkozatot olvasott fel, amelyben kijelenti, hogy nem kíván belebocsátkozni a „zsidó állam” szó taglalásába, amely egyébként is egy definiálhatatlan, sematikus fogalmat fed. Számára a mozgalom legközelebb fekvő célja egy konstruktív, fejlődésképes, autonóm közösség megteremtése marad. Ezért a célt kell minden erővel küzdeni. Ha majd 500 ezer zsidó fog élni Palesztinában, ugye ez a zsidó közösség az egész világon elszórtan élő zsidók millióira erősebb, hatásosabb vonzóerőt fog gyakorolni és a fejlődés hatalmasabb léptekkel fog továbbhaladhatni.

A radikálisok és a revizionisták olvasnak fel ezután nyilatkozatot arról, hogy Josef Cowen javaslata mellett fognak szavazni, míg a munkáspártok képviselői kijelentették, hogy nincsenek érdekelve a zsidó állam fölötti vitában.

Weizmann visszautasítja a Mizrachi kompromisszumos meggyarazatát

A Mizrahi nevében Brodt rabbi nyilatkozatot olvasott fel ezután, amely körülbelül a következőket tartalmazta: A mizrachi Weizmann kijelentéseit abban az értelemben veszi tudomásul, hogy a közvetlen cél kitűzött zsidó közösség a zsidó népet a zsidó állam útjára fogja vezetni.

Weizmann azonnal szólásra emelkedett és kijelentette, hogy a mizrahi értelmezése nem felel meg az ő felfogásának. Miután pedig azt hiszi, hogy nincsenek a többség, nem kíván többé a mozgalom politikai vezetője lenni. Hajlandó, ha a politikai ügyeket ideiglenesen tovább vezetni, ha azonban az Actions Comité abban a helyzetben van, hogy új vezetőségről gondoskodhatik, úgy hajlandó azonnal visszalépni.

Nyolcszázharminckétezer font a költségvetés

E nyilatkozat megtétele után Weiz-

mann elhagyta az üléstermet. Weizmann kijelentése nagy konsternációt keltett, egyre inkább szaporodott azonban azoknak a száma, akik hangoztatták, hogy a konfliktus távolról sem oly komoly s hogy az a legközelebbi időn belül megoldást fog nyerni. Késő éjjel kezdte meg az Actions Comité a költségvetés feletti vitát. A költségvetés össze-

gét 832 ezer fontban állapították meg, majd különböző pénzügyi és gazdasági természetű határozatok után folytatták a politikai vitát. Huszonnégy szavazattal Grünbaum és Stricker radikális cionisták szavazatai ellenében elhatározták, hogy megkérik Weizmannat a vezetőség további megtartására.

Az Actionscomité bizalmat szavazott Weizmannak

Bécs, szeptember 1. (Az Uj Kelet tudósítójának telefonjelentése). Szombaton este feszült várakozás közepette tartotta meg az Actions Comité záróülését,

amelyen sor került végül az Executív által beterjesztett határozatok fölötti szavazásnak. Napirend előtt a radikális cionisták és a revizionisták bizalmatlan-

Minden 900 katonára jut egy tábornok a román hadseregben

Az új hadsereg szervezési törvény leszállítja a tábornokok számát

Bucuresti—Bukarest, szeptember 1. Condcescu tábornok hadügyminiszter szabadsága véget ért és a miniszter ma újból átvette hivatala vezetését. Cihosky tábornok, hadseregfelügyelő viszont ma kezdte meg nyári pihenését.

Katonai körök értesülése szerint rövidesen elkészül a katonai keretekről szóló törvényjavaslat, amely több újtáson kívül a tábornokok számának fokozatos leszállítását is meg fogja valósítani. A román hadseregben jelenleg

900 katonára jut egy tábornok, kétszerannyi, mint a francia hadseregben. Ezen a hadsereg büdzséjét is jelentősen megterhelő helyzetet fokozatosan segíteni fognak.

A király elnökletével tartják meg az e heti minisztertanácsot

Károly király a legaprobb részletekig elreferáltatta magának a költségvetés tétéleit

A kormány összes tagjai Szinájába utaznak a minisztertanácsra

Bucuresti—Bukarest, szeptember 1. Károly király tegnap két órás kihallgatáson fogadta Mironescu külügyminisztert, aki elhívtatva informálta az uralkodót a költségvetés tervezetéről. Az államtitkár fejezetenként és ugyancsak tételenként referált az uralkodónak a büdzséről, aki az ország pénzügyeinek ismeretéhez feltétlenül szükségesnek tartotta a költségvetés legkisebb részleteinek megismerését is.

Maniu Gyula miniszterelnök ma a fővárosban maradt és az elterjedt hírekkel ellentétben nem utazott el Szinájába. Lehetséges azonban, hogy a hét folyamán az egész kormánnyal a király székelyhelyre megy, ahol híre szerint minisztertanács lesz az uralkodó elnökletével és ezen a minisztertanácsban fognak megállapítani a genfi ülésszakra vonatkozóan a román álláspontot a különböző kérdésekben.

Mironescu külügyminiszter nyilatkozata a népszövetségi konferencia programjáról

A Kellog-paktum értelmében módosítják a népszövetségi alapszerződést, amelynek jelenlegi formája lehetővé teszi a háborút

Négy fontos kérdésben kell döntsön a Népszövetség őszi ülészaka

Bucuresti—Bukarest, szeptember 1. Mironescu külügyminiszter a Rador távirati iroda szerkesztőjének nyilatkozott a genfi konferenciáról, egyben rektifikálva a lapokban megjelent — nem autentikus — nyilatkozatokat. A külügyminiszter rámutatott arra, hogy a Népszövetség jövő héten kezdődő új ülészakán négy nagyfontosságú probléma kerül megvitatásra.

Az első Briand páneurópai terveze, amelyre vonatkozólag a tagállamok külügyminiszterei még az ülészak megnyitása előtt fognak tanácskozni és dönteni afelett, hogy ez a nagyfontosságú kérdés kerüljön-e most a Népszö-

vetség közgyűlésének napirendjére. A második fontos kérdés a népszövetségi alapszerződés módosítása, illetve a Kellog-egyezménnyel való összeegyeztetése lenne. Ugyanis a Kellog-paktum kifejezetten tiltja a háborút, míg a népszövetségi alapszerződés ezt bizonyos körülmények között alkalmazható eszköznek deklarálja. A népszövetségi alapszerződés módosításáról lesz tehát szó.

Ezzel kapcsolatban felmerült az a kívánság, hogy a hágai nemzetközi bíróság határozataihoz legyen elegendő a szótöbbség és ne kelljen ezentul az egyhangú határozat, ami rendkívül meg-

nehezíti az elintézéseket.

Románia álláspontja a legteljesebb mértékben pacifista, természetesen azonban a békét biztosító szerződések érintetlenségének fenntartásával.

A harmadik probléma a tagállamok pénzügyi támogatásának kérdése nem provokált támadás esetére.

A negyedik fontos kérdés a döntőbírók határozataival kapcsolatos eddigi rendszer teljes megváltoztatását, mert az eddigi mód csak zavart okozott. Erre nézve több javaslat érkezett, valószínűleg látszik, hogy a Népszövetség határozatilag fogja a tagállamokra nézve kötelezőnek kimondani a döntőbírók határozatainak obligatórius voltát.

Napirendre kerül a Népszövetség titkárságának átszervezése is.

A külügyminiszter hangsúlyozta, hogy a román delegáció előre megállapított álláspontot fog elfoglalni mindazokban a kérdésekben és reméli, hogy a Népszövetség mostani ülészaka maradandó eredményeket fog produkálni.

Schwartz Menyhért né külföldi mintára berendezett ort. Zsidó leánynevelő intézete
(Internátusa) ORADEA Str. Saguna (Kapucinus ucca) 9. sz. alatt
Prospektus A beiratások megkezdődtek

Kóser fiin-üzlet, ha-intézmény

z embereket gyöndön. Mindig mondanak saját teljességük utalva. Sok kellett elviselni, gyaksakhogy munkánk lét éven keresztül voltam, mint politika teljesítményt letalunk megteremifjuság egyrésze. k létre azt, ami eg minden, ami a. Talán, ha 250 Palesztinában, sok olna kerülni. Ha eljesítmények nem y még rosszabbul ndszer az volt: a inimalis idő alatt eszközzel meg a gördített minden. És abban a pillandszer lelke ellen el, szükségsszerűen ellett elfoglalom.

al való konfliktus

mondotta, hogy én gliával való érdekem, hogy ezt tetek ebben az érdeksok angol azt az gy ezt az érdekkökeresztetik és így y a gyakorlati poálláspontunk az Meg kell értenünk, etlen nehézségekkel amelyes tragikum, denlegi angol korvezető személyisé n közelálltak hoztusba kerülnünk.

hogy a Kelet fel-sabban végbement, ten sokan elképzel-na egy felnövő, új hely a maga nemé-a, mint a miénk és mondani, hogy mi k és ebben a hitunkat. Nem szabad gy az arabok azt ink azt mondták nines Jogunk Pa-n jogunk és van o egyenjogú állam. Így tehát együtt egyszer többség-ük őket majorizál-sem akarjuk, hogy anak. Ez a mandanandátumnak ez a végrehajtva, ugyeolnunk kell érte, fieldnek és Shiles-annak kijelentésé-nektek zsidó álla-

ok számára nem yos visszahatások ka után barátokövöt illeti, nagyon gy Simpson elé andumunkat. Nem se milyen irányu nek leszünk küzde-ceptálni fogja néze-ehetőséget kívánok tenni. Amennyiben en 30—40 ezer zsi-píthetünk Paleszti-nemzeti otthon. Al gy amennyiben ez vünk hatalmas lé-munkánk megskor-reális célokat kell következő 5—10 év-ramot teremteni.

mondhatom: Az an besztettük progra-lul rajtunk áll en-ök akár egy kong-leiglenes executív-özökkel meg fogják k keresztülvitelét kerülni is fog. E-kormány vizsgálatai-ik igéreteket és az-engem választanak-ke. Csak annyit tanácsával és se-akaratumk és lelki- minden lépést meg-önkkel harcolni fo- előbbre vigyük.

Három és hatmillió között ingadozik a munkanélküliek száma Amerikában

Lloyd George cikket irt a munkanélküliség problémájáról, amely problémája — Csak állandó munkaalkalmak teremtésével lehetne a világgazdaság legszörnyűbb csökkenti a munkanélküliséget

London, szeptember 1. Lloyd George Anglia volt miniszterelnöke cikket irt a munkanélküliség egyre több gondot okozó problémájáról. A mindenképpen figyelemreméltó cikk így hangzik:

A világ az északi sarktól a déli sarkig olyan gazdasági depresszió alatt áll, amely arányában és következményeiben teljesen példátlan. Nagybritánia ma kétféleképpen több munkanélkülit regisztrál és ez a szám hétről-hétre emelkedik. Németországban közel hárommillió ember áll foglalkozás nélkül és a munkanélküliség itt is gyorsan emelkedik. Az Egyesült Államokból érkezett jelentésekből olyan gazdasági súlyosságra kell következtetni, amilyenre emberemlékezet óta nem volt példa. Olaszország is a szenvedők között van és egyedül Franciaország az, amely még eddig komoly bajokat nem árul el. Ez a boldog ország a világ leggazdagabb állama, fejlett segédforrások fölértelmezve és lakói ezenfelül még mindig nem olyan nagyszámúak, hogy fedezzék azt a munkaerőszükségletet, amelyeket a segédforrások igényelnek. Azonban a krízis özönvíze Franciaország előtt sem állott meg. Ebben az évben a külkereskedelmi mérleg erősen visszaesett, ami idővel a francia munkapiacra is érezhető hatást. Mindenekelőtt az idegen munkások fogják megérezni ezt a csapást, akik kénytelenek lesznek visszamenni hazájukba, ha majd nem lesz többé szükség munkáerejükre.

Az Egyesült Államokban a munkanélküliek segélyezése teljességgel az önkéntes segélyszervezetek, vagy pedig a közönség könyörületeségére van bízva. Egyebekben számítanak azzal, hogy a munkások megtakarított pénzüikkel valahogyan átvégdöngölnek a krízisen. Van ugyan cégek, akik berendezkedtek arra, hogy munkanélküliség esetén is támogassák munkásaikat, de minnaddig amíg nem állnak hiteles adatok rendelkezésre, nem lehet tudni, hogy valójában hány munkanélkülije van Amerikának. Nekem a „legjobb” forrásból számadatokat közöltek és ezek az adatok három és hatmillió között ingadoznak. Ezek az adatok azonban esküsznek a „teljes” munkanélküliekre vonatkoznak. Politikai okok mindenesetre hozzájárulnak a számoknak eme ingadozásához. Minden országban a kormányoknak érdeke, hogy kormányzása idején a munkanélküliséget lehetőleg kicsinynek tüntesse föl, de az ellenzéki pártok politikai érdekeit szolgálja, ha kiemelik a katasztrófa nagyságát. A válság komolyságát, amely az Egyesült Államokat éri, semmiképpen sem lehet elkenőzni, mert a munkanélküliek száma olyan nagy, hogy a katasztrófa méreteit elfátyolozni teljesen céltalan lenne.

Az egész világon tehát uralkodik a munkanélküliség járványa és leküzdése világproblémává nőtte ki magát. Vajon tartós lesz-e az állapot? Hiszen szokás szerint most is hallani lehet optimisztikus hangokat és vannak, akik azt mondják, hogy nemsokára megint rend lesz. Sőt lehet hallani egészen reményteljes beszédeket, amelyekből kiöcsendül az az állítás, hogy a krízis leg-súlyosabb részén már túl vagyunk és a viharfelhők már elvonultak. Ford azon a véleményen van, hogy ez a krízis a jövőben egészségesebb alapokra fogja helyezni az egész termelést. En magam habozva mondom ellent egy ilyen autoritásnak, különösen amikor egy olyan témáról van szó, mely fölül szükségképpen jobban van informálva, mint én. Mindennek ellenére azt hiszem, az államférfiak jól tennék, ha a munkanélküliséget leküzdő terveiknél abból a teltevesből indulnának ki, hogy a krízis végéig elmulik még egy jó idő és szükség van egy olyan politikára, amely legalább jónéhány hónapos munkanélküliséggel számít. Számítani kell arra, hogy a jobb viszonyok visszatérésével a munkanélküliek még mindig nem kapnak azonnal foglalkozást az üzemekben. A racionalizálás folyamata a háboru óta óriási haladást tett, az emberi munkaerő megtakarítását célzó intézkedések hihetetlen mértékben gyökeret vertek és egyre újabb módszereket találnak ki arra, hogy az emberi munkát gépek helyettesítsék. Ha ez így tovább megy és kell hogy tovább menjen, akkor a világ ipari államai kell hogy gondolkodjanak a dolgok következményeiről. Mert a munkaképes emberek milliói ál-

landóan nem maradhatnak munkanélkül és a probléma megoldása végül a munkaidő nemzetközi leszállításában találhatja csak megoldását.

Mussolini már véglegesen elintézte magában, hogy a munkanélküliség nem átmeneti szimptoma. A munkanélkülieket támogató tervét hosszulejáratra vannak beállítva. Ebben a tekintetben bölcsességet és előrelátást árul el. Ha terveit végrehajtja, Olaszországból gazdag és erőteljes állam válik. A közmunkák rengeteg embert foglalkoztatnak, bár azért Olaszországban is igen tekintélyes még azoknak a száma, akik nem kaptak munkát. De ő egyre mun-

kaalkalmak megteremtésére gondol, olyanokra, melyek fel fogják idézni Olaszország mezőgazdasági és ipari segélyforrásainak megjavítását.

Amerikában Lamont kereskedelemügyi miniszter mondotta egy beszédeben, hogy Hoover elnök a munkanélküliség megszüntetése érdekében nagyszabású programot dolgozott ki, amelynek végrehajtása tízmilliárd dollárjába fog kerülni az Egyesült Államoknak. Ha Hoover ezt a tervét meg fogja valósítani, akkor bizonyára egyike lesz a világ legdiadalmasabb államférfiainak. Efelőre azonban a világgazdaság szörnyű epidémiája egyre terjed.

Akik 1927 előtt végezték a középiskolát nem tehetnek már érettségi vizsgát

Bucuresti—Bukarest, szeptember 1. A közoktatásügyi minisztérium közli, hogy a jelenlegi őszi bakkalaureatusi vizsgálatokon csak azok vehetnek részt, akik a régi rendszer szerinti iskolákban legkésőbb 1927 június 1-ig, az új hétéves iskolarendszer szerint pedig 1928 szeptember 10-ig sikerrel elvé-

gezték a legfelsőbb osztályt. Ez a terminus nagyfontosságú, úgy hogy azok, akik ezen időpontoknál régebben végezték a középiskolát, de azóta nem jelentkeztek bakkalaureatusi vizsgára, most nem tehetnek vizsgát és elvesztették jogaikat, hogy ezután bakkalaureatusi vizsgára bocsátassanak.

Még mindig vannak hadifoglyok Szibériában

Most érkezett haza két volt német hadifogoly, aki csak tavaly tudta meg, hogy nincs már háború

Berlin, szeptember 1. Tizenkét évvel a világ legnagyobb katasztrófája, a világháború után még mindig vannak anyák, akik a fiukat, hitvesek, akik a férjüket várják haza, akik szenvednek a bizonytalanságot, semhogyni tudnának a rettenetes bizonyosságnak, hogy vagy a harcban, vagy a fogságban vesztett az, akit visszavárnak. Időnként itt is, ott is megjelennek lezüllyött, fáradt alakok, akik azt mesélik, hogy most érkeztek Szibériából. A legtöbbjéről azonban kiderül, hogy szélhámos, aki a részvétet arra akarja kihasználni, hogy néhány napig gondtalanul éljen.

Most azonban, mint Münchenből jelentik, valóságos német hadifoglyok jöttek haza Szibériából s megérkezésük újabb tápot ad a kétségbeesett reménykedésnek, mert ezek azt állítják, hogy Szibériában még tömegesen vannak volt osztrák-magyar és német származású hadifoglyok.

A két visszatért fogoly neve Kutz Raul, aki Neu-Radzionka községből vonult be és Mischalski János, aki a pletzi kerületben lévő Alt-Brünke falu-

ban élt a háború előtt. Mindketten 1915-ben kerültek fogságba. Szibériába vitték őket, ahol több osztrák-magyar és egy a környékükből való német hadifogollyal kerültek együvé. Ezek az itt élő hadifoglyok csak a múlt évben tudták meg, hogy vége van a háborúnak. A németek azonnal szervezetet alakítottak és mindent megkíséreltek, hogy hazaszállításukat kieszközöljék. Hiába fordultak azonban a szovjethatóságokhoz és ezért Kutz, Mischalski és a harmadik társuk gyakorlatilag indultak utnak. Tizenöt hónap alatt tették meg az utat Moszkván, Kownón, Varsón keresztül. A harmadik társuk nem bírta az ut szenvedéseit és mielőtt Moszkvába értek volna, meghalt.

Az Oroszországból hazatért hadifoglyok elmondták, hogy nemcsak Szibériában, hanem ázsiai Oroszországban több helyen találtak hadifoglyokat Szibériában olyanok is vannak, akik nem akarják elhinni, hogy vége van a háborúnak, a legtöbb pedig várja, hogy gondoskodjanak a régóta várt hazaszállításukról.

A nagybeteg Freud professzor nem jelent meg személyesen a Göthe-díj kiosztásánál

Freud leánya olvasta fel a nagy tudós beszédét

Frankfurt, szeptember 1. A frankfurti Goethe-díj ünnepélyes kiosztásánál nem jelent meg a hosszabb ideje betegeskedő Freud professzor, aki már évek óta kerül minden nyilvános szereplést. Leánya és hűséges munkatársa, Anna Freud olvasta fel tehát azt a beszédet, amelyet

apja irt erre az alkalomra. Néhány nagyon szép részlet van ebben a beszédben. Életem munkájának egyetlen célja volt. — írja Freud. — Megfigyeltem a lelki tevékenységek finomabb zavarait az egészségeseknél és betegeknél és ezekből a jelekből szerettem volna kikövet-

Nagyvárad

Zsidó Fiuinternátus

Oradea, Str. Delavrancea 17. (Ritók Zs.-u.)
A nagyváradai Társulati Kereskedelmi, az Orth. Gimnázium és a Zsidó Liceummal kapcsolatos Elsőrendű közerrelátás. A növendékek szaktanárok által való előkészítése. Felvilágosítással szolgál az internátus igazgatója Szilágyi Adolf Lic. tanár

Prospektust kívánatra díjtalanul küldünk!

keztetni, — vagy ha jobban tetszik, kitalani, — hogy miképpen épült fel az az apparátus, amely ezeket a tevékenységeket végzi, milyen erők hatnak benne együtt és egymás ellen? Amit én és barátaim és munkatársaim ezen a téren felismertünk, azt nagyon fontosnak tartottuk egy olyan lélektan felépítéséhez, amely a normális és beteges processzusokban egyaránt ugyanannak a természetes folyamatnak a részeit látja... A mai alkalomból talán fel lehet vetni ezt a kérdést: az a nagy univerzális lélek, aki ebben a házban született, hogyan fogadta volna a pszichoanalízist, ha véletlenül megismerhette volna?

En azt hiszem, hogy Goethe, sok kortársunkkal ellentétben, nem utasította volna barátságtalanul a pszichoanalízist. Ő maga sok tekintetben közel jutott már a pszichoanalízishez és sok mindent felismert, amit mi azóta belizonyítottunk. Természetesen talált sok olyan dolgot, amelyeknek hirdetése miatt bennünk kritika és gúny ér. Így például felismerte, hogy az ember gyermeki első érzelmi kötelekének milyen óriási, mindent felülmúló ereje van.

— Egyik legfenségebb művében, az Iphigéniaiban megrázó példáját adja annak, hogy egy szenvedő lélek miképpen szabadul fel a bűn nyomása alól... Egyébként magánéletében is többször próbált lelki ügyekben segítséget nyújtani, mint például annak a szerencsétlen embernek, akit leveleiben Krafftnek nevez, valamint Plessing professzornak. Eljárása, amit ilyenkor követett, tulajdonképpen a katolikus szellemnek szokásos eljárását és egyes részletekben csodálatosan megközelíti a pszichoanalízis technikáját. Stein asszonyhoz intézett egyik levelében tréfásan emlékezik meg egy ilyen lelki gyógyításról:

„Tegnap igazi pszichológiai műremeket produkáltam. Herderné még mindig a lehető leghípochonderebb módon rágódott azokon a kellemetlenségeken, amelyek Karlsbadban érték, főleg a lakótársai részéről. En mindent elmondtam vele, meggyóntattam, elmondattam mindazt, amit mások követtek el, a saját hibáit is egészen a legapróbb részletekig. Végül abszolváltam őt és ezzel a formával tréfásan megértettem vele, hogy mindezek a dolgok el vannak intézve, bedobtuk őket a tenger fenekére. Ő maga is jól mulatott a dolgon és valóban meggyógyult.”

— Sokszor vetették nekünk, pszichoanalitikusoknak szemünkre, — folytatta Freud — hogy nem tekinthetjük többé Goethe szellemét védnökünknek, mert nem tiszteljük őt, arra vetemedtünk, hogy rajta is kipróbáljuk az analízist. Odáig alácsontottuk ezt a nagy embert, hogy analitikus kutatásra használtuk fel. En azonban azt tartom, hogy ez nem jelent lealacsonyítást. Mi valamennyien, akik Goethe-t tiszteljük, minden ellenállás nélkül engedjük, hogy az életajzírók a rendelkezésre álló adatok alapján rekonstruálják az életét. De azért a legjobb és legelőkeltebb életrajz sem felelhet meg azokra a legnagyobb kérdésekre, amelyeket pedig Goethevel kapcsolatban egyedül kell tudni. Nem deríthetnek az életrajzok világosságot, hogy mi az a rejtélyes tehetség, ami az embert művészé teszi és nem tudják közelebb hozni hozzá a művész munkájának értékét és hatását. Pedig éppen ilyen életrajzra volna nagy szükségünk. Ha történeti adatok hiányoznak, azt valamennyien nagyon kínosan érezzük, mint például Shakespeare-nél, amikor nem tudjuk, hogy tulajdonképpen ki írta a tragédiákat, vigasztalókat és szonetteket. De nemcsak történelmileg kell megismernünk egy író, hanem emberileg is. Ha tehát a pszichoanalízis a biográfia szolgálatába áll, joga van megkövetelni, hogy ne bánjanak vele szigorúbban, mint magával a biográfival. A pszichoanalízis sok olyan dolgot magyaráz meg, ami más módszerrel lehetetlen volna és sok új összefüggést mutat ki abban a mestéri remek szövevényben, amely egy művész ösztönös hajlamai, élményei és munkái között teljednek ki.

A KÖNYVPIAC UJDONSÁGAI AL-LANDOAN KAPHATOK AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN.

— EURÓPA LEGGAZDAGABB ARANYBÁNYÁJA. Belgrádból jelentik: Néhány nap előtt az athéni égbírósnál egy új részvénytársaságot jegyeztek be, amelyben többek között az Angol Banknak is érdekltsége van. Az új cég a jugszláv-görög határ mentén fekvő aranybányák kiaknázására alakult. Szakemberek véleménye szerint Európa leggazdagabb aranytartalma bányáiról van szó, a melyeknek az értéke meghaladja a 250 millió font sterlinget.

Az ál

A SZÖVÉS C

Harmincnégy

Bucuresti—Bu (Az Uj Kelet t keinkben alkalm ra, hogy milyen tak a romániai keleti bankok. M keleti bankok le gazdálkodása fo len volt a bankr lejes dubióz vált lényegileg azt je tők kénytelenek fejletlen gazdál ciákat viselni.

A szövetkezet az 1929. tavasz vény alapján eg vel kellett volna felét az állam, fe tek fizetik be. Ez hogy az állam b millióját, a szöve félmilliárd helye lejjel járultak ho hoz. Önként adód fele „szövetkezet egész tőkét az etkezetek pedig az igazgató tanác egy tizenhetedét ténylegesen a kö lyesebben szölvá százmillió lejt fo ságnak, amely kö ni, sőt, ami még tanács tagjai kin a deficienteket ugya és ez az, amit Rom nek” neveznek.

A szövetkezeti l között jelentéséből adminisztrációs kö napra 31.784.500 le tikus összeg, ha n szövetkezetek alig bet fizettek be a Egy igen valósze ezek az adminisze végére 64—65 mill kedni, ami kétszer kezetek hozzájárul hát végeredményb folyósít, fedezi a d zeteknek, amelyek értést nem hoznak tevékenységük abb millió lejes évi ad get csinálnak.

A két és félmilli ca elsősorban azok deklarált vásárláso lyekek a szövetkez bank központi rakt bokkal, cipókrém kával és szappanna legi szövetkezeti b kreációja, melyet a kormány szavaztat a liberálisok által zeti Központ”-nak. zeti központ gazdá figyelemreméltó vo

Lingua Idegenvez

ITA

Mit kell látni, ho mit

dőben, fáradságban takar hogyan elzotes nyelv magát olaszu TRIESTTŐ

Irta: Dr. HO A vaskos, több mint talas kötet bolti ára Kapható az UJ KELET

Az állam ötszázmillióval, a szövetkezetek 34 millióval járultak hozzá a „Szövetkezeti“ Bank alaptőkéjéhez

A Szövetkezeti Bank tenniszcipőket, ajakpirosítót és cipőfüzőt vásárolt a földművesek számára az állam pénzből

Harmincnégy millió lejes hozzájárulás mellett évi 64 millió lejt adminisztrálnak el a szövetkezeti bankok központjában — A bukaresti lapok sürgős vizsgálatot követelnek

Bucaresti—Bukarest, szeptember 1. (Az Uj Kelet tudósítójától). Előző cikkünkben alkalmunk volt rámutatni arra, hogy milyen hatalmas károkat okoztak a romániai adófizetőknek a szövetkezeti bankok. Megírtuk, hogy a szövetkezeti bankok központjának egyetlen gazdálkodása folytán az állam kénytelen volt a banknak egy 2 és félmilliárd lejes dubióz váltótárcáját átvenni, ami lényegileg azt jelenti, hogy az adófizetők kénytelenek a bank vezetőségének fejletlen gazdálkodásáért a konzekvenciákat viselni.

A szövetkezetek központi bankjának az 1929. tavaszán megszavazott törvény alapján egymilliárd lejt alaptőkével kellett volna rendelkeznie, melynek felét az állam, felét pedig a szövetkezetek fizetik be. Ezzel szemben az történt, hogy az állam befizette a maga ötszáz millióját, a szövetkezetek azonban egy félmilliárd helyett mindössze 34.151.382 lejjel járultak hozzá a bank alapításához. Önként adódik a kérdés, hogy mi féle „szövetkezeti“ bank az, amelynek egész tőkét az állam fizeti be, a szövetkezetek pedig öt tagot neveznek ki az igazgató tanácsba és a köteles összeg egy tizenhatedet jegyzik le. A helyzet lényegesen a következő: az állam, helyesebben szólva a román adófizetők ötszázmillió lejt folyósít egy magántársaságnak, amely köteles ezt a pénzt kezelni, sőt, ami még fontosabb, az igazgató tanács tagjait kinevezni. Ezzel szemben a deficiteket ugyancsak az állam fedezi és ez az, amit Romániában „szövetkezetek“ neveznek.

A szövetkezeti bank 1930 június 30-án közölt jelentéséből kitérünk, hogy a bank adminisztrációs költségei az első hat hónapra 31.784.500 lejt tettek ki! Fantasztikus összeg, ha meggondoljuk, hogy a szövetkezetek alig kétfélmilliárd lejjel többet fizettek be a bank alaptőkéjéhez. Egy igen valóságos számítás szerint ezek az adminisztrációs költségek az év végére 64—65 millió lejre fognak emelkedni, ami kétszeresét jelenti a szövetkezetek hozzájárulásának. Az állam tehát végeredményben ötszázmillió lejt folyósít, fedezi a deficiteket a szövetkezeteknek, amelyek sem tőkét, sem hozzáértést nem hoznak az üzletbe s egyetlen tevékenységük abban merül ki, hogy 64 millió lejes évi adminisztrációs költséget esinálnak.

A két és félmilliárd lejes dubióz tárcája elsősorban azokból az igen fontosnak deklarált vásárlásokból keletkezett, melyeket a szövetkezeti bank eszközölt. A bank központi raktára telve van gombokkal, cipőkrémmel, cipőfüzővel, cui-kával és szappannal, stb., stb. A jelenlegi szövetkezeti bank egy új törvényi kreációja, melyet a nemzeti-parasztpárti kormány szavaztatott meg és folytatása a liberálisok által teremtett „Szövetkezeti Központ“-nak. A liberális szövetkezeti központ gazdálkodása is fölöttébb figyelemreméltó volt. Az állam kényte-

len volt ettől a központtól egy külön 1.478.000.000 lejes tárcát átvenni. Hadd lássuk, mire költötték el ezt a hatalmas összeget? Negyvenhatmillió lejt folyósítottak különböző fatermelő szövetkezeteknek. Összesen tehát 146 millió lejt ment tisztán mezőgazdasági célokra, amihez még hozzájárulhatna az a 132 millió lejt is, amelyet ugyancsak mező-

gazdasági gépvásárlásokra használtak fel, bár ezen gépeknek nagyrésze még ma is a szövetkezeti raktárakban áll. Ez összesen 278 millió lejt volna.

Mi történt azonban a fentmaradó 1.200.000.000 lejjel? Ennél a pontnál kezdődik a román szövetkezetek, helyesebben szólva a romániai adófizetők tragédiája. Ezt a hatalmas összeget, külön-

Antiszemita manifesztumokat szerkesztett egy máramarosszigeti járásbíró?

Egy nagyváradi igazságügyi inspektor állítólag kompromittáló antiszemita iratokat talált Marginean bíró fiókjában

Sighet-Marmatiei—Máramarossziget, szeptember 1. (Az Uj Kelet tudósítójától). Tegnap Máramarosszigetre érkezett Popescu nagyváradi igazságügyi inspektor, aki vizsgálatot tartott a törvényszéken és a járásbírószágon. Popescu inspektor elutazása után Máramarosszigeten az a hír terjedt el, hogy az inspicálás során a véletlen egy szenzációs dokumentumot juttatott az igazságügyi inspektor kezére.

E hírek szerint Marginean szabadságon lévő járásbíró fiókjában egy lázító hangú, antiszemita manifesztumot talált, amelyet a vizsgálóbíró állítólag sajátkezűleg írt.

Popescu inspektor a manifesztumot magához vette s a kompromittáló irat lefoglalásáról Marin inornoknak jegyzőkönyvet diktált. Máramarosszigeten

arról is tudnak, hogy a manifesztumon kívül még más hasonló természetű iratok is voltak a járásbíró fiókjában. Az eset nagy feltűnést keltett Máramarosszigeten, amely ugyan még hivatalos megerősítésre szorul, bár annak valódiságát alátámasztani látszik az a körülmény, hogy a szóbanforgó járásbíró városszerte prononszirozott antiszemitának ismerik.

Három súlyos vasuti szerencsétlenség

Lord Rothermere hálókocsija is az összeütközött vonathoz volt csatolva

London, szeptember 1. A Skócia felől ma reggel a Viktória pályaudvarra befutott egyik gyorsvonat mozdonyait kellő időpontban nem tudták lefékezni s így a szerelvény teljes erővel belezaladt a levegőbe felhajló holtvágány vége előtt felállított egyik vasuti kocsiba. A kocsit, továbbá a vonat két mozdony szerkocsija és több személykocsi súlyosan megrongálódtak és részben összetörték. Az ablaküvegek szilánkjaitól számos utas sebesülést szenvedett. Néhány utast kórházba kellett szállítani. Lord Rothermere és társasága is ezzel a vonattal érkezett az angol fővárosba. A szerelvény hátsó részének egyik hálókocsijában fog-

besültek. A vonat sebesültjei közül többen a halállal vívódnak.

Tizenegy halott

Newyork, szeptember 1. Sanfranciskótól 10 mérföldnyi távolságra sziklamlás következtében a St. Louis—Sanfranciskó között közlekedő luxus-expresszvonat kisiklott. A nagy sebességgel haladt vonat három kocsija teljesen egymásba torlódott és összetört. Eddig tizenegy halottat és harminc súlyos sebesültet emeltek ki a romok alól. Számolni kell azzal, hogy a szerencsétlenség halálos áldozatainak száma jóval nagyobb lesz, mert még nem sikerült mindenkit kiemelni

a kocsik romjai közül.

Párizs, szeptember 1. Brestből jelentik, hogy a Bretagne egyik vasutivonalán egy személyvonat a vasuti bejárónál a tolatómozdonnyal ütközött össze. Mindkét mozdony és a szerelvény első három személykocsija összetört. A személyvonat mozdonyvezetője a helyszínen, a tolatómozdony vezetője kórházba szállítás és egyik karjának amputálása után meghaltak. Az egyik fűtő állapota életveszélyes. Az utasok közül egy életveszélyes sérüléseket kapott s további negyven utast kellett első segélyben részesíteni.

Egyszerre öten készülnek átrepülni az Oceánt

Egy bukaresti magyar mérnök állítólag feltalálta a stabil repülőgépet

Cluj—Kolozsvar, szeptember 1. A repülés frontján ma újabb jelentős események történtek, amelyekkel az aviatika bátor uttorói a levegő meghódítása terén vitték előbbre a technika haladását. Mai híreinket, amelyek több óceánrepülési startról számolnak be, itt adjuk:

London, szeptember 1. Tokióból jelentik, hogy Bromley és Gatty amerikai pilóták City of Takome nevű géppel startoltak a Csendes óceán átrepülésére. A pilóták a kasumigurai repülőtérről indultak el s leszállás nélkül akarnak átjutni az amerikai nyugati partvidékre, a Washington állambeli Tacomeba. Az utvonat hossza csaknem nyolcezer kilométer. Üzemanyagunk ötezer liter benzín.

Párizs, szeptember 1. Costes és Bellonte Kérdőjel nevű gépükön holnap hajnalban startolnak régóta előkészített óceánrepülő utjukra Amerikába.

Newyork, szeptember 1. Közlekedő három óceánrepülés készül Amerika felől Európába.

Egy bukaresti magyar mérnök szenzációs találmánya

Dessau, szeptember 1. A Junkers-művekhez Bukarestben élő magyar mérnök találmányának értékesítésére vonatkozó javaslat érkezett. A mérnök stabil repülőgépet talált fel, a mely motorjainak defektusa mellett is több órán át képes a levegőben maradni anélkül, hogy pilótájának kényszerleszállást kellene végeznie. A repülés terén korszakalkotó találmány felől megindultak a tárgyalások.

Hír szerint hasonló ajánlatot küldött a feltaláló a Dornier-repülőgépgyár vezetőségéhez is.

Lett pilóták Berlinben

Berlin, szeptember 1. Két lett katonai repülőgép ma Berlin repülőterére

érkezett. A lett ügyvivő bankettet adott a pilóták tiszteletére. Reggel a hadipilóták Prágába indulnak gépeiken.

A Graf Zeppelin propaganda utjai

Friedrichshafen, szeptember 1. A Graf Zeppelin ma délután félőtkor a westfáliai Bielefeld repülőterén leszállott, majd háromnegyed óras tartózkodás és utascsera után visszaindult Friedrichshafenbe.

— LEIPZIGBAN MEGNYILT AZ ŐSZI MINTAVÁSÁR. Berlinből jelentik: Leipzigban ma megnyílt az őszi mintavásár. Ma 24 különvonat szállította a látogatókat a vásárra. Nagyon népes volt a vásáron a textil kiállítás, továbbá a technikai és építőipari csoportok kiállításai.

ADY

összes versei
1043 1 kötetben
vers 1 524 oldal

Füzve 476 lejt angolvásznonban 612 lejt
Vidékre utánvétellel küldi

LEPAGE CLUJ

6 hét alatt 6000 kötet kell el

böző „mezőgazdasági“ cikkeket vásárlására használták fel, mint például: Tenniszcipők, lakkeipők, keménykalap, selemáru, harisnya, ajakpirosító, parfüm, cipőkrém, gombok stb. A legérdekesebb, hogy a szövetkezeti központ nem átalotta ezekről az árukról a nyomtatott jelentésben is kimutatást közölni, hozzátéve, hogy nem voltak elhelyezhetőek a falvakon.

A bukaresti lapok a legszigorúbb vizsgálat beindítását követelik a szövetkezeti bankok központjának gazdálkodása ügyében.

Lingua Idegenvezető Tolmácsok 1,

ITALIA

Mit keil látni, hogyan kell nézni, mit lehet

döben, fáradságban és költségben megtakarítani,

hogyan lehet

előzetes nyelvtanulás nélkül magát olaszul megértetni

TRIESZTTŐL—ROMÁIG

Irta: Dr. HONTI REZSŐ

A vaskos, több mint 520 oldalas kötet bolti ára füzve... L 170

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

jobban tetszik, ki éppen épült fel az ezeket a tevékeny erők hatnak benne ellen? Amit én és arsaim ezen a téren nagyon fontosnak tartok. Ektan felépítéséhez, beteges processzus vanannak a természet részeit látja... lán fel lehet vetni egy univerzális lében született, hob a pszichoanalizist, perhette volna? hogy Goethe, sok etben, nem utasi- talanul a pszicho- tekintetben közel analízishez és sok mit mi azóta bebi- zetesnek talált sok yeknek hirdetése ka és guny ér. Így gy az ember gyer- kötelekének mi- elülmuló ereje van ebből művében, az zó példáját adja vedő lélek miké- nyomása alól... etében is többször n segítséget nyuj- nak a szerencsét- veleiben Kraftnak ng professzornak, or követett, tulha- lemnek szokásos zletekben esodala- zichoanalízis teh- hoz intézett egyik lékezik meg egy y:

hológiai műreme- lerné még mindig rebb módon rágö- tlenségeken, ame- k, főleg a lakö- indent elmondatt- am, elmondattam követtek el, a sa- legapóbb részle- tam őt és ezzel a egértettem vele, ok el vannak in- tenger fenekére. a dolgon és való-

nekünk, pszicho- nkre, — folytatta kinthetjük többé önkünknek, mert ra vetemedtünk, juk az analízist, ezt a nagy em- kutatásra hasz- azt tartom, hogy nyitást. Mi vala- t tiszteljük, min- gerdjük, hogy az zésre álló adatok az életét. De ököletesebb élet- zokra a legna- yeket pedig Goet- redül kell tudni. etrajzok világos- tyélys tehetőség, zé teszi és nem ozánk a művész hatását. Pedig volna nagy szük- adatok hiányoz- nagyon kínosan Shakespeare-nél, gy tulajdonkép- at, vigjatekokat csak történelmi- egy író, hanem a pszichoanalízis a áll, joga van bánjanak vele- val a bográfiá- ok olyan dolgot s módszerrel le- j összefüggést ri remek szöve- üvészt ösztönös munkái között

ONSÁGAI ALK AZ UJ KE- ABAN.

GAZDAGABB Belgrádból je- lött az athéni szvénytársasá- ben többek kö- is érdekeltsé- goszláv-görög anybányák ki- emberek véle- leggazdagabb ol van szö, a zhaladja a 250

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jánbor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

A Keren Kayemeth Lisrael központi irodája ezúton kéri fel a KKL biztosaikat a perselyűritések azonnali lefolytatására és az elszámolások beküldésére, mert a 20 és 5 lejes papírpénzek csak szeptember 15-ig vannak érvényben és ha beváltatlanul maradnak, érzékeny veszteséget okoznak a KKL-nek.

— SZAKADÉKBA ZUHANT 4 DIÁKLÁNY. Párizsból jelentik: A Chamoniix melletti híres Tinel völgyben súlyos szerencsétlenség történt, amelynek három diáklány esett áldozatul. Négy fiatal lány a völgy felett lévő korlátra támaszkodott, amely kettétört és a lányok hatvan méter magasságból lezuhantak a mélységbe. Hárman közülük szörnyet haltak, egy lány pedig súlyos sérüléseket szenvedett.

— INKÁBB A HALÁL, MINT A VAKSÁG. Newyorkból jelentik: A halálraítelt kínai gyilkosnak, Woo Dak Sannak azt az ajánlatot tették, hogy tudományos kísérlet céljára hagyja magát beoltani egy bizonyos szérummal, amelynek következtében elveszti majd szemévilágát. A kínai a meghatározott időre nem adott választ, ami azt jelenti, hogy inkább választja a halált, mint a vakságot.

— KÉT EMBER ÉLETÉBE KERÜLT EGY FALUSI SUHANC TRÉFÁJA. Párizsból jelentik: Charente departementben Bonneuillen a bachesi országuton egy tizenöt éves fiú tréfából drótot húzott át s ezt összekapcsolta a magasfeszültségű áram vezetékével. Az áram egy anyát és gyermekét, akik a drótot az utból el akarták távolítani, megölt. A fiatal-korú gyilkost letróztatták.

— SENZÁCIÓÉHES ANGOLOK ÉS AMERIKAIÁK LUXUSUTAZÁSOKRA MENNEK A ZEPPELINNEL. Friedrichshafenből jelentik: A Graf Zeppelin péntek délelőtt két utasrepülést végzett. A Zeppelin-művek vezetősége ügyes üzleti érdekekkel kezd most kihasználni azt a világhírt, amelyre a léghajó tengerentúli és földközeli utjai alkalmából szert tett. Súlyos dollárokból és font sterlingekből fizetik meg a Graf Zeppelin hírnevét és az utasok legnagyobb része szenzációra éhes amerikaiakból és angolokból áll. Péntek reggel öt óra tíz perckor a Zeppelin háromórás svájci utra indult tizenhét utassal. Nyolc óra kor már vissza is tért és háromnegyed kilenckor újabb felszállt második svájci útjára, amelyben huszonegy utas vett részt.

— Meghülésnél, náthaláznál, mandulalobnál, torokgyulladásnál, idegfájdalmaknál, inszaggatásnál naponta fél pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet rendszeres gyomor- és bélmozgást biztosít. Egyetemi orvostanárak véleménye szerint a Ferenc József-víz hatása gyors, kellemes és megbízható. A Ferenc József keserűvizet kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— CSONTVÁZ A PADLÓ ALATT Párizsból jelentik: A Montmartre egyik kávéházának átépítésénél a muókások borzalmas leletre bukkantak. A kávéház pincéjének betonpadlójára felfedezésénél egy csontvázat találtak. A rendőri bizottság a rendőrorvos segítségével megállapította, hogy a csontváz egy 40—50 év körüli emberé lehetett, aki mintegy hatvan évvel ezelőtt megcsontkított állapotban került a beton alá. A rendőrség megállapítása szerint a bűnügyi krónikában nem lehetők fel oly adatok, amelyek szerint a gyilkosság feltételezett időpontjában ezen a környéken gyilkossági bűnyű történt volna.

LEGUJABB

Budapesten helyreállott a rend

Budapest, szeptember 1. A késő esti órákban a budapesti rendőrség hivatalos jelentést adott ki, amelyben közli, hogy a véres városligeti incidens után a rendőrségnek sikerült újabb fegyverhasználat nélkül likvidálni a tüntetést.

A karhatalom ura a uccának. A magyar főváros visszanyerte rendes képét. A hivatalos jelentés mindössze két halottról tud, de Budapesten tartja magát a hír, hogy a halottak száma hat.

Bécsből azt a hírt terjesztik, hogy a tüntetések során megverték Garami Ernőt, a magyar szociáldemokraták vezérét. A tettesek állítólag kommunisták.

Epítsük fel a leégett zsidó Borsát!

A borsai tűzkárosultakat segélyező központi bizottság újra nyomatékosan felhívja az összes vidéki szervezeteiket arra, hogy az akciót a legsürgősebben bonyolítsák le és a begyűlt összegeket a kolozsvári Kishitelbankhoz utalják át.

Julius 27-i számunkban dr. Fehér Ferenc gyűjtése címen kimutatott 42.000 lej részletezése:

Carei-Mare:

Izr. Nőegylet	2.400	lej
Bea de Ard. si Cas. Ec.	2.000	..
Cassa Noastră pentru Banca Com. si Ind.	2.000	..
Károlyi Takptár	1.000	..
Biharmegyei Takptár és Gazdasági Bank	1.000	..
Weisz Lajos	1.000	..
Mózes és Kertész	1.000	..
Dr. Sternberg Géza	500	..
Dr. Antal István	500	..
Dr. Fehér Ferenc	500	..
Herskovits Ernő	500	..
Sarkadi Ignác	500	..
Rosenfeld József	500	..
Roth Testvérek	500	..
Fried Béla	500	..
Wasserlauf Sándor	500	..
Kassovitz Samu	500	..
Spiegel Mór	500	..
Bánáti Bank Egy.	500	..

Hirdetmény. Templomlátogatóink bérülés tulajdonosait ezúton is tisztelettel értesítjük, hogy multévi ülhelyeiket f. hó 10-ig fenntartjuk. Kérjük, hogy ezen határidőig igényeiket az egyet tükári hivatalában (Str. G. Baritiu 16.) annál is inkább bejelenteni és jegyeiket kiváltani sziveskedjenek, mert későbbi jelentkezéseket nem vehetünk figyelembe. A „Poale Cedek” Templombizottsága.

Szeptember 6

Kórházi szombat egész Erdélyben

— Spanyolországban megszüntetik a hétéves cenzurát. Madridból jelentik: A spanyol kormány rövidesen el fogja rendelni az eddig érvényben volt újság-cenzura eltörlését. Spanyolországban a cenzurát hét évvel ezelőtt Primo de Rivera vezette be. Az újságok nem kritizálhatták a diktatúrát, de szabadságukban állott megbírálni mindazokat a törvényeket, és rendelkezéseket, melyek a közmunkákra, az ipari és kereskedelmi életre vonatkoztak. A cenzura kiterjedt Primo de Rivera külpolitikájára is, amelybe a diktátor nem engedett semmi beleszólást. Primo de Rivera bukása után az új kormány szintén megtartotta a cenzurát és különösen a köztársasági lapokat üldözte. A szenvedélyek azonban lecsillapodtak és ugylátszik, hogy a véleményszabadság elé már nem szükséges gátat emelni.

— Sirköve. Tudatom összes barátainkkal és jóismerőseinkkel, hogy drága Elemér fiam síremléke folyó hó 3-án, szerdán délelőtt 9 órakor fog a helybeli orth. új temetőben felszenteltetni. Dr. Adler Lipótné.

A Tóra előtt adakozzanak a cluji Zsidó Kórháznak

Olvashatatlan	500	..
Olvashatatlan	500	..
Berger M.	500	..
Olvashatatlan	500	..
Lebovits Sándor	500	..
Weinberger	500	..
Aron Mór	500	..
Ort. Nőegylet	500	..
Olvashatatlan	500	..
Olvashatatlan	500	..
Özv. Berger Jenőné	350	..
Rooz Samuné	300	..
Kovács Samu	300	..
Spitz László	300	..
Weisz Vilmos	300	..
Olvashatatlan	300	..
Kandell Kálmán	300	..
Klein József	200	..
Roth Dezső	200	..
Ehrenfeld	200	..
Róth Samu	200	..
Roth Lipót	200	..
Vajda József	200	..
Kaufmann Lajos	300	..
Grosz Zoltán	300	..
Fried Géza	300	..
Grünstein Béla	200	..
Weisz Sándor	200	..
Olvashatatlan	200	..
Brieth Miksáné	200	..
Dr. Vetzák Ede	200	..
Dr. Kaufmann Imre	200	..
Olvashatatlan	200	..
Rachel nőegylet	1.600	..
Gál Samu	100	..

MILLIÓS VÁMCSALAST LEPTÉZTEK LE DANZIGBAN. Danzigból jelentik: Óriási arányú vámszalás nyomára jöttek a danzigi vámtörzsgökök. A vámszalás még 1927-re nyulik vissza. Azóta követték el rendszeresen a csalásokat, amelyekben a danzigi és keletporoszországi postatisztviselők nagy danzigi cégekkel együtt vannak kompromittálva. A csempészárság eljárása az volt, hogy Németországból jövő értékes textilszállítmányokat nem Danzig felé irányítottak, hanem Marienburg és Königsberg keletporoszországi városokba. Itt beavatott posta-tisztviselők voltak, akik a danzigi posta- és vámtisztviselők segítségével az árukat becsenpészték a városba, mint-ha azok értéktelen postaszolgálati csomagok lennének. A kár, amelyet a csempészek a vámtörzsgökök okoztak, többszáz ezer danzigi forint. A családi ügyvel kapcsolatban máris négy postatisztviselőt tartóztattak le, azonkívül kihallgatták a danzigi cégek több emberét, akiket azonban egyelőre még szabadlábban hagytak.

— AZ INKÁK KINCSE. Minden korban vannak kalandvágyó vállalkozók, akik legendás kincsek, gyémántmezők, aranyrudak keresésére indulnak. Most az amerikai újságok egy elszánt csoportról írnak — amely jobb híján — az inkák sokat emlegetett híres kincsét szeretné fölkeresni. Verne Gyula bizonyára üdvözölte volna őket e vállalkozásuk alkalmából, szerencsét kívánt volna az új argonautáknak. A perui kincskeresők nem regényes emberek. Ők egyszerűen azt remélik, hogy sok-sok millió dollár birtokba jutnak. Korunkat a dollár jellemzi. (A költők dollárért írnak s a kalandorok dollárért vágnak bele kockázatos vállalkozásukba). Limában részvénytársaság alakult, hogy fedezze a kuta-

tó ut költségeit. Az arany varázslata bármilyen távol is van még a rideg pénzemberekét is megszedíti. Alberto Valenzuela Rosell, aki az állítja magáról, hogy valójában Tito Cuzinak nevezik és a manocapacok utolsó ivadéka, reméli, hogy Cusco mellett, a Cursurus tó partján megleli családi sírboltját, melybe el vannak rejtve a csudálatos kincsek. Juraina Capac kóporsójában van — a régi irások és legendák szerint — az az óriási aranylánc, amelyet 1842-ben csináltatott Juascar nevű fiának születésére.

TITOKZATOS LEÁNYRABLÁS OLMÜTZBEN. Olmützből jelentik: Az itteni rendőrséget rejtélyes eset foglalkoztatja. Több járókelő ember egy automobilra lett figyelmes, amely örületes sebességgel száguldott keresztül a város uccáin. A kocsi két feketeálaros férfi ült s mellettük egy fiatal nő, aki kétségbeesetten kiáltott segítségért. A közeli falvakban szintén látták a száguldó autót az álaros férfiak, de feltartóztatni nem tudták. A hatóságok azt hiszik, hogy valamilyen leányrablásról van szó.

Aranyeres bántalmak ellen biztos segítség

HAEMORSAN

végbélkup vagy kenőcs gyógyítja

A máramarosmezei tanács elvetette a gazdasági nyomor enyhítése érdekében a király elé terjesztendő memorandumot. Máramarosszigetről jelentik: A varmegyei tanács legutóbbi ülésén foglalkozott Harsányi Jenőnek Máramaros gazdasági helyzetével kapcsolatosan az uralkodó elé terjesztendő memorandum-tervezetével, melyet egyik legutóbbi számban az Uj Kelet ismertett. A megyei tanács nagy szótöbbséggel úgy döntött, hogy a politikai megfontolásokra való tekintettel a memorandumot nem terjeszti az uralkodó elé.

HAZAUTAZTAK A PASTEUR INTÉZETBEN KEZELT BORSÁI ZSIDÓK. Néhány hét óta Kolozsváron tartózkodott 85 borsai zsidó, akik egy vesztett tehén tejéből ittak és akiket a kolozsvári Pasteur intézetben kezelték. A kezelés már napok óta befejeződött, a borsaiak azonban nem tudtak hazautazni, mert valamennyien földhözragadt szegény emberek, akiknek a Kolozsvárra utazás költségeit is a máramarosmezei tanács kerítette elő. Dr. Fischer József országgyűlési képviselő és dr. Klein Miksa intervenáltak a tartományi igazgatóságnál az irányban, hogy a szerencsétlen borsaiaknak a hazautazás lehetőségét megteremtsék. A tartományi igazgatóság dr. Hodor utján táviratilag intervenált a CFR vezérigazgatóságnál, ahonnan azonban elutasító válasz jött. Dr. Hodor államtitkár erre a belügyminisztérium segítségét kérte. Tegnap délután jött meg a válasz, mely arról értesíti a tartományi igazgatóságot, hogy a belügyminisztérium huszezer lejűt utalt ki a borsaiak hazautazására. Itt említtük meg, hogy nem felel meg a valóságnak az a hír, mintha a kolozsvári vasút vezérigazgatósága szabadjegyet bocsátott volna a borsaiak rendelkezésére.

R

ködön

Grönau német

Halifaxi szikra Wolfgang Grönau — mint megirtuk gati irányban Eurpülnie, részletesen írónak kalandos pulésének lefolyás

— Mindenki esodotta Grönau — hsem tervét olyan szottam, pedig emokai voltak. Az i kívül sok akadályjárnak, amelyek a könnyen meghusit hnevetem, mint p német tengeri repi nem akartam kocklandból nem tudta dlni, az egész rep dare szerepelt volr tek sorában. Való terv is lebegett elő háljam, mennyire szikratávíró tudósít lett folytatni, hogy kat szereztek a azon az utvonalon, legalkalmasabb az kába irányuló repü — Németországna északra lévő pont, ahol forgalmi rep mellékállomása van nyok az indulás na kedvezőek voltak. kedvezőek voltak. tunk, hogy elliljön har, amely éppen a uralkodott. Ennek e land szigetkezek b légnymás támadó Erős ellenszerekkel e koztuk, amelyek e tekig kísérték bennü tették számunkra a hogy alig tudtuk a ahhoz a kis kikötőt gunkat pótolunk k reggelen pompás id land irányában továr a reményben, hogy kellemes és zavartaluk el azonban a kik körül bennünk.

— A fogadtatás r volt Island szigetén. denki elsősorban utu deklódott, azonban n titkunkat. Rövidde után az időjárás ujrr arra kényszerített ber egy napot várjunk. R Németországot és pé Grönland irányában ezzel megkezdttük rej delmesebb szakaszát. l lógépünk nem volt a modernebb rendszerü 1925-ben szolgálatot t sennek a sarkvidéken forgalmi repülőiskola landon használhatbn nagy tüzelőanyagkészl a legnagyobb északi tartózkodtunk anélkül találkoztunk volna, an ket kiesit felvidították érzésünket esőkintetté doan, akarva, nem aka lat kísértett bennünket szállnunk, ami a bizt számunkra.

— Egész idő alatt e gött és a víz vadul hul Csillagászati megfigye tájékozási kísérletek hetetlenek voltak; eg tünkre, a kormányunk kellett bizunk magun — A következő regg tiszta volt, azonban al máris a régi ellenségün reánk. Csak rövid idei amikor ismét megindu esővel. Ennek ellené után feltűnt előttünk táviró állomása Labrad nan már csak pár pere a Cartwright kikötőben tüzelőanyag-állomásunk megfelelő leszállóhelyre — Másnap reggel igé indultunk Amerika felé sünk volt a laborator Tulajdonképpen Greenle nek felkeresni, azt a ki az első német óceánrepü szállt. Azonban öt pe előtt ezt a földarabot

Hölgyek és férfiak! Szép és tartós hajszínt csakis a „HENOL” vagy „HENNE ROYALE” hajfestőszer által érhetnek el

Repülés Amerikába ködön, zivatarokon keresztül

Grönaui német pilóta elmondja diadalmas óceánrepülésének történetét

Halifaxi szikratávírójelentés szerint Wolfgang Grönaui német pilóta, akinek — mint megírtuk — sikerült keletnyugati irányban Európából Amerikába repülnie, részletesen elmesélte az újságíróknak kalandos és izgalmas óceánrepülésének lefolyását.

— Mindenki csodálkozott azon — mondta Grönaui — hogy amerikai repülés tervét olyan szigorúan titokban tartottam, pedig ennek nagyon érthető okai voltak. Az ilyen repülések rendkívül sok akadállyal és komplikációval járnak, amelyek a vállalkozás sikerét könnyen megnehezíthetik. Érthető, hogy hírnevem, mint pilóta és mint a fiatal német tengeri repülőek felelős vezetője, nem akartam kockára tenni. Ha Grönaulandból nem tudtam volna tovább indulni, az egész repülés mint újabb kudarc szerepelt volna a hasonló kísérletek sorában. Valójában részben az a terv is lebegett előttem, hogy megpróbáljam, mennyire lehet óceánrepülést szikratávíróútdúsítások irányítása mellett folytatni, hogy ezzel tapasztalatokat szerezzek a léghajózás számára azon az útvonalon, amely szerintem a legalkalmasabb az Európából Amerikába irányuló repülőforgalom számára.

— Németországnak a Sylt szigetéről északra lévő pontjáról indultunk el, ahol forgalmi repülőiskolának kis mellékállomása van. Az időjárási viszonyok az indulás napján meglehetősen kedvezőek voltak. Három napig vártunk, hogy elüljön az az óriási szélvihar, amely éppen azokban a napokban arakodott. Ennek ellenére mire a Szentland szigetekhez közeledtünk, újabb légnyomás támadt meg bennünket. Erős ellenszelekkel és sűrű esővel találkoztunk, amelyek egészen Farö szigetéig kísérték bennünket és megnehezítették számunkra a tájékozódást, úgy hogy alig tudtuk az utat megtalálni ahhoz a kis kikötőhöz, ahol fűtőanyagunkat pótolnunk kellett. A következő reggelen pompás időnk volt, ezért Island irányában tovább indultunk abban a reményben, hogy további repülésünk kellemes és zavartalan lesz. Alig hagytuk el azonban a kikötőt, sűrű köd vett körül bennünket.

— A fogadtatás rendkívül szíves volt Island szigetén. Természetesen mindenki elsősorban utunk célja iránt érdeklődött, azonban nem árultuk el a titkunkat. Röviddel megérkezésünk után az időjárás újra megváltozott és arra kényszerített bennünket, hogy még egy napot várjunk. Kedden hagytuk el Németországot és péntek volt, mire Grönauland irányában startolhattunk és ezzel megkezdtük repülésünk legveszélyesebb szakaszát. Dornier-Wal repülőgéppünk nem volt a legújabb és a legmodernebb rendszerű. Ez a gép már 1925-ben szolgálatot teljesített Amundsennek a sarkvidéken és azóta a német forgalmi repülőiskola szolgálatában állandóan használatban volt. Nem voltak nagy tüzelőanyagkészleteink és emellett legnagyobb északi jégsivatag felett tartózkodtunk anélkül, hogy hajókkal találkoztunk volna, amelyek kedélyünket kicsit felvidítették és magánosságérzésünket csökkentették volna és állandóan, akarva, nem akarva, az a gondolat kísértett bennünket, hogy ha le kell szállnunk, ami a biztos halált jelenti számunkra.

— Egész idő alatt erős vihar dühöngött és a víz vadul hullámzott alattunk. Szilágyszati megfigyelések, mérések és tájékozódási kísérletek mind teljesen lehetetlenek voltak; egyedül az irányunkra, a kormányunkra és érzékeinkre kellett bízni magunkat.

— A következő reggelen az időjárás szűz volt, azonban alig indultunk el, már ismét a régi ellenszélünk, a köd támadt ránk. Csak rövid ideig voltunk uton, amikor ismét megindult a vihar, erős széllel. Ennek ellenére hét órai repülés után feltűnt előtünk Greatdy szikratávíró állomása Labrador szigetén. Onnan már csak pár perces utat volt hátra a Cartwright kikötőben lévő második tüzelőanyag-állomásunkig, ahol azonnal megfelelő leszállóhelyre akadtunk.

— Másnap reggel igen korán tovább indultunk Amerika felé és kitérő repülésünk volt a labradori partok mentén. Úljajdonképpen Greenley-Islandot akarunk felkeresni, azt a kis szigetet, ahol az első német óceánrepülőgép, a Bremen szállt. Azonban öt perccel előbb, mielőtt ezt a földdarabot elértük volna,

újra utólért bennünket a hirhedt újfundlandi köd, úgy hogy igen nagy magasságban kellett biztonságot keressünk. Mivel szikratávírójelentések azt közölték velünk, hogy az időjárás Újfundland nyugati partján kedvező, abba az irányba repültünk. A Halifaxból érkezett időjárásjelentések azt közölték velünk, hogy az időjárás Újfundland nyugati részén kedvezőtlen és Halifaxban sűrű köd és esőzés van. Ennek ellenére megpróbáltunk továbbrepülni, azonban mégis fel kellett adnunk ezt a tervün-

ket, mert állandóan az a veszély fenyegetett bennünket, hogy visszarepülünk a szikláknak, amelyek alulról állandóan felénk meredtek. Emiatt megfordultunk és Queensportban leszálltunk. Bevártuk a következő reggelt, hogy Halifax felé startoljunk, de a köd újra megzavarta a tervünket és időelőtti leszállást tett szükségessé a csodaszép Maria Josef faluskában. Nem sokáig voltunk itt, amikor egy kis repülőgép érkezett Halifaxból és elvezetett bennünket a száz mérföldnyire lévő kikötővárosba. Innen Newyorkba már könnyen és baj nélkül ment minden.

— Most itt vagyunk és végtelen örülünk, hogy sikerült a repülőutat megtennünk Európából Amerikába. Most várjuk kormányunk további utasításait. További terveinkről tehát nem nyilatkozhatom, azonban azt kijelenthetem, hogy aligha fogunk ugyanezen az útvonalon visszarepülni.

KÖZGAZDASÁG

Bizottságot nevezett ki a kormány az UEG tizéves ügyvitelének felülvizsgálására

Bucuresti—Bukarest, szeptember 1. A kormány a földgazdasági törvény életbeléptetésének előkészítését megkezdte. Amint most értesülünk, a pénzügyminisztérium intézkedésére érintkezésbe lép a Sonametan elnökkel és egy a jelenlegi, mint a régi zárgondnokokkal az U. E. G. ügyvitelét 1919-től kezdődőleg fogja felülvizsgálni. A bizottság tagjai C. Procopiu pénzügyi vezérfel-

ügyelő, N. Butuceanu vezérfelügyelő, G. Jorga vezérfelügyelő és Eugen Demetrescu lettek. A bizottság a pénzügyminisztérium intézkedésére érintkezésbe lép a Sonametan elnökkel és egy a jelenlegi, mint a régi zárgondnokokkal az U. E. G. ügyvitelének pontos felülvizsgálása céljából.

A kormány ideiglenes konvenciót köt azokkal az államokkal, amelyekkel nem fejeződtek be a kereskedelmi szerződésre vonatkozó tárgyalások

Bucuresti—Bukarest, szeptember 1. A kormány elhatározta, hogy azokkal az államokkal, amelyekkel folyamatosan vannak a kereskedelmi szerződésre vonatkozó tárgyalások, de ezek még nem fejeződtek meg be, ideiglenes konvenciót köt.

Erre azért van szükség, mert szeptember elsején lejár a kedvezményes vám-tarifa, amely a Romániával kereskedelmi kapcsolatban lévő államok részére készül. A kormány szeptember 1-én meg-

hosszabbítja ezt a kedvezményt. Azoknál az államoknál, amelyek eddig az országra nézve hátrányos álláspontot foglaltak el, a maximális tarifát alkalmazzák.

Az ipari és kereskedelmi minisztérium egyébként elhatározta, hogy szeptember 1-től a maximális vámtarifát csak azzal az országgal szemben alkalmazza, amely Romániával szemben gazdasági téren kedvezőtlen magatartást tanúsít.

Kinevezte a kereskedelmi minisztérium a gabonaexport-hivatal tagjait

A kereskedelmi és iparügyi minisztérium a központi gabonaexport-hivatal tagjaivá a következőket nevezte ki: Cesar Popescu iparügyi államtitkár, mint elnök, Emil Brancovici professzor a gabonaexporttörök egyesületének elnöke, Robert Lievre, L. Landau, S. A. Poese-neanu, S. Braunstein gabonaexporttörök, Aurelia Pana és Ioan Camaresescu a mezőgazdasági kamarák szövetségének

delegátusai, Ion Raduceanu a Centrala Cooperativa de Import si Export delegátusa, I. Gr. Dimitrescu kereskedelmi igazgató, Gh. Cristodorescu az Iparkamarák szövetségének igazgatója, S. Muncel a mezőgazdasági szindikátusok szövetségének igazgatója, Th. Mándru földművelésügyi igazgató, Leonida Burada a Mezőgazdasági Kamarák Szövetségének igazgatója, Porn Jenő a külke-

Autóbusz menetrend ★ MERA & COMP

Érvényes: 1930 május 15-től

Șimleul-Silvaniei—Zălau					Zălau—Șimleul-Silvaniei				
INDUL					ÉRKEZIK				
710	810	1230	18	Șimleul-Silvaniei Vársolt Zălau	1110	14	19		
730	820	1250	1820		11	1340	1840		
810	910	1320	19		1030	13	18		
Zălau—Crasna—Ciucea					Ciucea—Crasna—Zălau				
645	13	18	Zălau Vársolt Crasna Ciucea	1330	19	8			
725	1340	1840		1340	1830	720			
745	1445	20		1120	1815	7			
915	16			1005	17				
Șimleu—Crasna—Ciucea					Ciucea—Crasna—Șimleu				
710	14	1815	Șimleu Vársolt Crasna Ciucea	12	1845	745			
735	1420	1835		1140	1830	720			
745	1445	19		1120	1815	7			
915	16			1005	17				
Carei—Șimleu—Zălau					Zălau—Șimleu—Carei				
15	430			Carei Tăgmad Șimleu Zălau Ciucea	1630	1030			
16	530				1530	930			
1745	7				14	8			
19	815				13	645			
	915				1005				
ÉRKEZIK					INDUL				

reskedelmi intézet igazgatója, I. Miclescu mérnök, CFR igazgató, Cesar Hârjescu a kereskedelmi és iparügyi minisztérium delegátusa, továbbá a kikötői vezérigazgató, a vámigazgató, a pénzügyminisztérium adóügyi igazgatója és a postavezérigazgató.

Citroen Kölnből Berlinbe telepedik át. Berlinből jelentik: A Citroen autóművek központi eladóirodáját Kölnből Berlinbe fogják helyezni, ahol eddig is már nagy raktára és jó üzleti szervezetsége volt. A gyár vezetősége Berlin egyik külvárosában telket vásárolt garázs céljaira, továbbá néhány javítóműhelyt bérelt, ugyancsak a város forgalmasabb helyein raktárhelyiségeket.

Ismét szilárd a párizsi értéktőzsde. Párizsból jelentik: A londoni tőzsde erőteljes kurzusemelkedésével egyidejűleg a párizsi tőzsdén is jelentős javulás állott be. A tegnapi jegyzések a következők voltak. Banque de France 22.550, Banque de Paris 2580, Credit Lyonnais 29.75, Credit National 14.68, Wagon-Lits 461, Shell 544, Royal Dutch 37.250, De Beers 825, Golffield 201, Schneider-Creuzot 1955, Kuhlmann 914, Suez 16.940.

A washingtoni állami bank kormányzója lemondott. Newyorkból jelentik: A washingtoni Federal Reserve Board kormányzója, Roy Young beadta Hoover elnöknek lemondását. Ezt a lépését azal indokolta meg, hogy 12 ezer dollárnyi évi fizetéséből nem tud kijönni és egy jobban dotált állást kell elfogadnia. Young szeptember elsejétől kezdve a bostoni Federal Reserve Bank vezetését vállalta.

Lengyelországban megdrágult a szén. Varsóból jelentik: A dombrovi és kelet-szilésziai szénterületek bányagazgatósági konferenciára gyűltek össze, amelyen megtanácskozták a szén újabb ár-emelését. Egyelőre pontosan nem tudtak megállapodni az árak tekintetében, de azt hiszik, hogy körülbelül 10 százalékkal lesz drágább a szén szeptember 15-től kezdve.

Inog a szappankartell Németországban. Berlinből jelentik: A német szappankartell — a kartellon kívül álló gyárak miatt, amelyek erős konkurenciát fejtenek ki, — súlyos helyzetbe került. A kedvezőtlen gazdasági helyzet egyébként a szappanszükségletet is lényegesen befolyásolta, úgy hogy éles verseny állott be az egész vonalon. Különösen a nyáron történtek nagy áresések, annyira, hogy a kartell a már megállapított hivatalos árakból kénytelen volt engedni. Azonban ez sem használt sokat, mint hogy a kartell tagjai saját iniciatívájukra külön utakon jártak és meg sem kérdezve kartelltársaikat, önként leszállították az árakat. Ez a bomlás kezdetét jelenti és a verseny nagy erővel fog megindulni, úgy, hogy a kartell összeomlása már csak hetek, legfeljebb hónapok kérdése.

Hírek a gabona világcacáról. Svájcbuzabevitele 1930. első felében 1,9 millió métermáza volt, tehát valamivel csekélyebb, mint a megelőző év első felében. A szállító országok közül Kanada, Argentína és Franciaország szerepelnek, míg a több, mint 26.000 mázsát kitevő roszbevitelnek csaknem a felét, az árpabevitelnek pedig közel egyharmadát szolgáltatta Magyarország. Németország gabonabevitele az 1929-30-as kampányban nagy mértékben csökkent, buzából 14, árpából 22, tengeriből pedig 8 millió máza volt a bevétel. Buzánál csaknem felére sikerült visszanyomni az importot és a tengeribevitel is fele az 1927-28-as kampány importjának. A lisztbevitel a nagyarányú kivittel szemben teljesen jelentéktelen. Ausztráliában az időjárás kielégítő és a terméskilátások az egyik déli államban a tavalyi termés kétszeresére számítanak, viszont ez a becslés még korai, mert az aratásig négy hónap van hátra. A világ komlótermése — mint a Saazban megtartott nemzetközi kongresszusban megállapították, 524.000 máza a tavalyi 829.000-rel szemben. A termelők a mostani területek további jelentékeny korlátozását javasolták. Kanadában a farmereknek folyósítandó előleg kérdése hír szerint még nincs véglegesen elintéztve, mert az egyes államok nem hajlandók továbbra garanciát vállalni az előlegekért. Ez annyival nagyobb baj, mert a termés betakarítása gyors tempóban folyik.

Hirdessen az Uj Keletben

SPORT

Másodszor is megnyerte a Klebelsberg-kupát a magyar vízipolócsapat

Harmadszor is eldöntetlen lett az Ujpest—Ambrozia mérkőzés

A nürnbergi kétnapos vízipolótornát Magyarország csapata nyerte meg, amely a játszott öt mérkőzés mindegyikében fölényes gólarányban végzett és így tíz ponttal az első lett. Legnehezebb mérkőzését a német csapattal vívta meg és elkeseredett küzdelem után 4:1 arányban fölényes győzelmet aratott.

A német csapatot a nürnbergi közönség tomboló kiáltásokkal biztatta, Delahaye belga bíró is határozott ellen-szenvvel volt a magyar csapattal szemben, ennek ellenére a magyar csapat már az első félidő 5-ik percében Német gólja révén megszerezte a vezetést.

Németország csapatának csak a második félidő 2-ik percében sikerül egyenlítés. Ettől a perctől kezdve a magyar csapat állandó fölényben volt. Néhány pillanat mulva Homonnai révén újból megszerezte a magyarok a vezető gólt. A 2:1-es eredmény láthatóan lefárasztja a német csapatot és így sikerül a magyaroknak rövid egymásutánban még két gólt elérniük.

A vízipolótorna többi eredményeit itt adjuk:

FRANCIAORSZÁG—SVEDORSZÁG 2:0 (1:0). A torna legnagyobb meglepetése, bíró Delahaye. A franciák főleg Vanderplanque nagyszerű játékaival érték el győzelmüket.

MAGYARORSZÁG—BELGIUM 6:1 (5:1). Bíró Blank Németország. A magyar csapat a titkos favoritnak tartott belga együttest is könnyen győzte le olyan kitűnő játékkal, ami a mérkőzést a torna legszebb eseményévé avatta. A magyar csapat góljait Német (3), Vértessy és Halasy (2), dobták, míg a belgák egyetlen góljukat, mely egyben a vezetőgól is volt, Coppieters révén érték el.

NÉMETORSZÁG—ANGLIA 5:1 (2:1) Bíró Komjádi Magyarország. A németek nagyobb uszástudással győznek a jól játszó angolok ellen.

FRANCIAORSZÁG—BELGIUM 3:2 (2:2). A belga csapat a magyaroktól szenvedett súlyos vereség után láthatólag depriáltan játszott, a franciáknál viszont Vanderplanque kitűnő munkája ismét eldöntötte a mérkőzés sorsát és a francia csapat elkerült az utolsó helyről.

SVEDORSZÁG—ANGLIA 5:1 (3:1). Az angolok az utolsó nap már egyáltalán nem vették komolyan a mérkőzést, melyre jól beebédelve és tekintélyes mennyiségű alkohol elfogyasztása után állottak ki. Sportszerűtlen életmódjuknak az ötödik hely lett a jutalma.

NEGYEDSZER IS MEGISMÉTLIK AZ UJPEST—AMBROZIA MÉRKŐZÉST

Bern, szeptember 1. A harmadszor is megismételt Ujpest—Ambroziana közep-európai kupamérkőzés sem hozott döntést, mert a két csapat 2x15 percig meghosszabbított játékidő után is 1:1 arányban végzett és egyik sem tudta a győzelmet kivívni. A magyar csapat főleg a bíró hibájából...

Ruoff svájci bíró vezetésével indult a mérkőzés, melyre 15.000 ember volt kíváncsi. Az első félidőben az Ambroziana támadt többször és a 20. percben Meazza a vezető gólt lövi. A második félidő már Ujpesté és a magyar csapat remek játékkal küzd az egyenlítésért, ami a 26. percben Avarnak sikerül is. A játék további folyamán Ujpest nagy fölényben van, de az olaszok védelembe főtörülnek és megtartják az eredményt.

A rendes játékidő leteltével a bíró kétszer 15 percig meghosszabbítja a játékot. Az első 15 perc 9. percében a támadó Spitzet az olasz Degani kapus

vad rárohanással lekaszálja, majd a földön rátérdelve areát összeboxolja, úgy hogy Spitz alig tud a földről felkelni. A bíró Deganit kiállítja, de a tizenegyest nem ítéli meg, ami pedig el-

RADIO MŰSOR

Idő: Közép-európai

KEDD, SZEPTEMBER 2.

Budapest. 12: Grammfón. 12:30: Hírek. 12:50: Grammfón. 17: Zenekari hangv. 18:30: Felolvasás. 18:45: Hírek. Időjelzés. 19: Grammfón. 19:40: Rádióegyetem. 20: Lengyel est. **Budapest.** 9:15: Postászenekar hangversenye. 9:30: Hírek. 12: Déli harangszó. 12:05: Hangv. 12:25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 2:30: Hírek. 4: Mesedélután. 4:45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Felolvasás. 5:30: A Fejes szalonzenekar hangv. 6:35: Rádióamatör-posta. 7:15: Grammfónhangverseny. 8:15: Novellák. 8:35: Operettrészletek. Utána pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd cigányszene.

Bécs. 19:30: Strauss János: Egy éj Velencében c. operettje.

Berlin. 20:30: Verdi: A szicíliai c. operája.

Hamburg. 20: Népszerű hangv.

Köln. 20: Operettrészletek.

Lipsee. 20:10: Gluck: Ifigénia Tauriszban c. operája.

Stuttgart. 19:05: Az orosz gyermekszínházakról. 19:30: Magyar dalok Kal liwoda Olga előadásában. Adam, Bizet, Saint-Saens, Dvorák, Smetana, Rimszkij-Korszakov műveiből.

Varsó, Kattovic. 19:50: Verdi: Aida c. operája.

Milánó. 20:40: Kamarazene. 21:10: Szimfonikus hangv. Schubert: Befejezettlen szimfónia. Verdi: Alarcosbál.

Rossini: Tell Vilmos részlet. Beethoven: E sötét sírban. Schumann: Az est dala. Mendelssohn: Fingal-barlang. Utána jazz.

Róma. 21:02: Tizenöt számból álló Verdi-hangv.

Prága. 19:35: Hegedü- és zongorahangv. Lalo: Spanyol szimfónia. —

dönthette volna a mérkőzés sorsát. A magáról megfélekedett olasz játékos kifelé menet egy nézővel is összeverekedett, majd az elősiető rendőröknek is nekitámadt, akik végül is kemény szorításokkal tették ártalmatlanná.

A meghosszabbítás második félidejének második percében P. Szabó szép gólt lö, de a bíró lesállítás címén nem adta meg. A 6. percben sötétség miatt a bíró lefújja a mérkőzést és a vezetők tárgyalásra vonultak vissza, hogy mi legyen a küzdelmek további sorsa. Az éjjeli órákban a két csapat vezetősége abban állapodott meg, hogy negyedik meccset is tartanak, melynek helyét és idejét a kupabizottság fogja kijelölni.

Chopin: Három kis darab, Saradade: Andaluz románc. Smetana: F-dur polka. 21:40: Derüs dalok. 23: Oraütés.

Pozsony. 19: Grammfón. 20:30: Áriák és dalok.

Osló. Diákénekkar. 22:10: Zongorajáték. 23:15: Táncczene.

Toulouse. 21: Szimfonikus hangv.

SZERDA, SZEPTEMBER 3.

Budapest. 12: Grammfón. — 12:30: Hírek, időjárás. 12:50: Grammfón. — 17: Rádiózenekar. 18:30: Felolvasás. 18:45: Hírek, időjelzés. 19: Grammfón. 19:40: Rádióegyetem. 20: Gitárhangv. 20:30: Felolvasás. 20:40: Niculescu-Bassu operanékes estje. 21:15: Hegedühangv. 21:45: Hírek.

Budapest. 9:15: A m. kir. 1. honvédelgyalozezred zenekarának hangversenye. Pécsi: Ezeréves Magyarország — induló. Eilenberg: Édes álm — keringő. Doppler: Ilka — nyitány. Offenbach: Orfeusz a pokolban — ábránd. Joshitomo: Japanischer Lateren. Friesay: Mercur. Nedbal: Lengyelvér. Gillet: Le Diable au Corps.

9:30: Hírek.

12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés.

12:05: Grammfónhangverseny.

12:25: Hírek.

1: Pontos időjelzés, időjárás- és víz-állásjelentés.

2:30: Hírek.

3:30: Morse-tanfolyam.

4:10: Dr. Szilády Zoltán felolvasása: „Magyar emlékek Bulgáriában”.

4:45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

5: Thury Lajos novellája: „Az aranybetűs, szürke kő.”

5:30: Bura Károly és cigányzenekarának hangversenye.

6:45: Horváth Áttila dr. felolvasása: „Sportbalesetek.”

7:15: Zenekari hangv.

8:30: Jókai M.: „Egy magyar ná-

bob” c. színműve. Utána: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, hírek. Majd: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

Bécs. 20:45: Hegedüjáték. 21:45: Zenekar.

Berlin. 20:30: Hangjáték.

Hamburg. 21: Misztika irodalmi és zenei egybeállítás. Schubert: Gyászkerülő. Az anyák. A férfi és a nő misztériuma. A művészet misztériuma Isten misztériuma. A halál misztériuma. A szerelem misztériuma. Wagner: Faust nyitány. 22:50: Vendéglői zene. **Lipsee.** 21:30: Citerajáték. 22:30: Derüs balladák.

Stuttgart. 21: Hangjáték.

Varsó, Kattovic. 20:15: Szólisták hangv.

Milánó. 20:40: Operettrészletek.

Róma. 21:05: Szimfonikus hangverseny.

Prága. 20:10: Kamarazene. 20:40: Derüs dalok. 21: Fuvózenekar.

Pozsony. 19:20: Grammfón. 19:35: Ének- és eselőhangverseny.

Osló. 22:10: Norvég est. 22:45: Grammfón táncczene.

Toulouse. 20: Operettrészletek.

Jarosláv Hasek:

Infanterist Svejek

Viszontagságai a nagy háborúban I.

A világháború egyetlen humoros, szatirikus regénye, amely méltán sokakozik világirodalom halhatatlanná vált humoros művei közé. Három film és több színdarab készült ebből a regényből, amelyben Svejek, aki olyan bolond, hogy már bölcsnek is elme-het, mond véleményt emberekről, intézményekről, de úgy, hogy a könny bugyan ki a kacagástól és nevetéstől.

Ára 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET

KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ha azt akarja, hogy hirdetései eredményesek legyenek, hirdessen az Uj Keletben.

Aprohirdetések

Farkas Rudolf Désről azonnal közölje edesanyjával tartózkodási helyét. Ismerősei, akik mostanában látták, értesítsék Farkas Gersonnét, Dés.

Három zsidó gimnázista fiú, vagy leány zsidó uricsaládnál teljes ellátást kaphat. Reg. Maria 12. Emelet.

A város központjában 4 vagy 5 szobás modern lakást keresek november 1-re Villalakás előnyben. Cimek azonnal le adandók Deutsch Testvérek, Piata Unirii 26.

Schwartz Ignácné orth. kóser vegetárius étterme és tejszernoka Reg. Ferdinand (Wesselényi uca) 10 szám alatt megnyílt. A felhasználó tejeműek saját készítményeim. — Ugyanott naponta friss tehén- és bivalytej házhoz szállítva is kapható.

Filmünkék legmodernebb kivitelben valamint bármilyen kézimunka nagy választékban Fisch Böske kézimunka szalonjában Malom uca 16.

BARHOL MEGJELENT KÖNYVEK MEGKAPHAT AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN.

Iskolák! Szülők! Tanítók!

Néhány napon belül megjelenik a Stengei-féle Gabel rendszerű

KOLJEHUDA ALEF-BET

HÉBER-ROMÁN SZÖVEGGEL

Kérjük az érdekelteket, közöljék sürgősen, hány péld. reflektálnak

Iskolák kérjenek mintapéldányt !!!

Megrendelhetők:

Az UJ KELET könyvostályában, Cluj

A KOLOZSVÁRI MOZGÓK MŰSORA

Szept. 2	MAGYAR SZÍNHÁZ	CARMEN	CORSO	EDISON	SELECT	URÁNIA
Kedd	I. A tenger hősei II. Biztosítsa magát	I. Don Juan II. Világ legszebb asszovának álma	I. A hamis eskü II. Vidám társaság	I. Szerelem manővere II. Asszonv a harcmezőn	Ezüst pillangók (hamis film)	Akiket felvet a pénz

Ha szolid és megbízható helyről LIBAZSIR szükségletét be akarja szerezni, írjon vagy kérjen árajánlatot

LIBAZSIR KLEIN orth. kóser szir és baromfi-szarnokából Oradea, Saguna 6. Alapítva 1912

Szállítás postán és vasuton saját bődőben.

Nyomatott Fraternitas Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomdájában. Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Telefon 9.77

XIII EVF. Cluj—Kolo szeptember 5690 EV

Az Uj Kelet az egy és hánati zsidó napilap. Dikkekink utányi ferrás megjelölés me. Céliratakat nem és megörésükre

A zsidó beleüt az alarmt

Végre tudjuk, mire való az alarmt prefektus kitalálta egyetlen egy hatósá mit kezdjen voltak vónnyel, amely a len készült. A hona akarva megszavaz javaslatot is, de arra, hogy a megdrákói szigorúságu kalmazni is fogják nyegetőztek vele eleceavai prefektus ba hogy van az ország amely minden hivaékták közé került e se készült arra, hoalkalmazni a már rafusokat.

Az alkalom nem magára. Történt előtt, hogy a succely kampóskereszt nagy botrányt rendták a fürdőzők közök ket ketten-hárman, kposan helybenhagy volt ennek az antisnak egy Vogel nevű ügyvéd, aki mert fü már tiszta ruha volt a legközelebbi renahonnan futólépés rendőrök a strandra örök a helyszínre hült helyük volt a mita fiatalemberek látva, hogy nincs n nélkül visszamasiroz

Ezzel azonban nem ügy. Sokféle folytat elképzelné a succava dül azt is, hogy a r arra való a rendőrs a nyomozást a verek kiletének kiderítésér városkában, mint St het olyan nehéz dolo A rendőrség a mag az ügyet. Nem ugy megye prefektusa, léta az időt, hogy varmegyei prefektus nylen botrányt nem nélkül hagyni s vala bühöndnie kell. Eppé alarmtörvényt és ré mén hivatalból eljá Vogel ügyvéd ellen. succavai zsidó fiskál volt, amikor a rend strandra, hiszen a k a strandon egyáltalá rekedést. Hogy mi rendőrség verekedés egyáltalán nem volt. rekedők időközben prefektust kevésbé é legfontosabb az volt. szer már alkalmazh vényt és erre a legz zsidó ügyvédet talál rész volt ahhoz, ho délutáni szendergés holmi bagatell antis miatt. A prefektus nem gondolta azt, ho a rendőrséget alarm követ el az alarmtör sai ellen. Hiszen azt az alarmtörvényt ne dékkel készítették el.